

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafova ulica šte. 5/L.
Telefon šte. 72, ponoči tud
šte. 34.

JUTRO

Onevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54 — Telefon št. 36

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 403

Podružnici: Maribor, Barvanska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljub-
jana št. 11.849 — Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 27. aprila.

Te dni je poljska vlada objavila po-
godbo, ki se je pravkar sklenila med
Poljsko in Rumunijo.
Pogodba nosi datum 26. marca 1926.
In se imenuje garancijska. Sestoji iz
osmih členov, ki izjavljajo, da si državi
medsebojno garantirata nedotakljivost
državnega teritorija in določajo, v ka-
kih slučajih sta si zavezanci zavezani
na medsebojno pomoč ter precizirajo
niti stališče do obstoječih in bodočih
pogodb z drugimi državami ter do Zve-
ze narodov Velja za pet let; odnove
se lahko čez dve leti.

Pogodba je velevažen dokument, ne
le za obe državi, marveč tudi za njiju
sosede na zapadu in vzhodu. Predvsem
je naglasiti, da pomeni pravzaprav sa-
mo podaljšanje zavezniške pogodbe, ki
je bila v veljavi med obema državama
že pet let, to je od l. 1921. Dasi sta si
stara in nova pogodba slični v večini
točk, se vendar v nekaterih razlikujeta
in še prav močno.

Stara zavezniška pogodba, s katero
sta si bili Rumunija in Poljska za pet
let obljubili medsebojno pomoč, se je
nanašala samo na vzhodne meje obeh
zaveznic, tedaj samo na razmerje do
sovjetske Rusije. Nova pogodba pa je
mnogo širša; z njo si, kot rečemo, za-
veznici garantirata celotni državni
teritorij, tedaj tudi meje napram osta-
lim državam. Potemtakem garantira se-
daj Poljska Rumuniji mejo napram Ma-
džarski in napram Bolgariji, prav tako
kakor Rumunija garantira Poljski mejo
napram Nemčiji ter napram Litvi; —
navajamo s tem one meje, ki jih ogro-
žajo nasprotujoče tendence sosednih držav.
Zveza med Poljsko in Rumunijo je
postala z novo pogodbo potemtakem še
mnogo tesnejša, nego je bila doslej;
obe sosedni sta si prisegli prijateljstvo
takorekoč na življenje in smrt.

Da si garantirata Poljska in Rumu-
nija meje napram Rusiji, je samo ob sebi
umljivo, saj je zveza ustanovljena baš
na bojnost pred ruskim napadom;
obramba proti Rusiji je osnova in iz-
hodišče zveze. Razmerje napram Ru-
siji je za obe državi skoro enako; obe
imata dežele, ki so bile nekaj del Ru-
sije, v obeh se nahaja ozemlje, naselje-
no z ruskim, oziroma maloruskim ter
beloruskim prebivalstvom, ki bi imelo
po narodnostnem principu pripadati
sovjetski Rusiji. Toda vendar je razlike
tudi pri tem; Poljska je premagala pred
šestimi leti sovjetsko armado ter pri-
silila moskovsko vladu, da se je odre-
kla v mirovni pogodbi v Rigi teritorijem,
ki so prišli v okvir poljske republike.
Rusko-poljska meja je tedaj po medna-
rodnem pravu fiksna in sovjetska vla-
da nima pravega argumenta, da bi iz-
podbujala veljavnost sedanje meje. Bes-
arabiji pa se Rusija ni odrekla in ru-
sko-rumunska meja je mednarodno-
pravno sporna. Poljska pomoč Rumu-
niji je tedaj večja nego obratno; Poljs-
ka je edina država, ki garantira Ru-
muniji mejo na Dnjestr.

Ali izredno važno je, da Poljska ga-
rantira Rumuniji mejo napram Madžar-
ski, s katero Poljska niti nima skupne
meje in do katere so gori v Varšavi
vedno precejšnje simpatije. Po tej po-
godbi bi se dalo trditi, da Mala antan-
ta Rumuniji ni več tako potrebna kakor
doslej. Seveda pa je tudi zanprej še
Mala antanta najpriljubljenejša sredstvo
za kontrolo političnega stanja v sred-
njem Podonavju, zakaj Poljska je an-
gažirana v poglaviti meri drugje. Zato
lahko točneje označimo položaj, da je
ta del pogodbe Poljsko pritegnil neho-
te blizu k Mali antanti. Prav tako je po-
ljska garancija nasproti Bolgariji pribli-
žala Poljsko indirektno tudi Jugosla-
viji, ki z Rumunijo vred vzdržuje status
quo na Balkanu.

Prav interesantna je tudi rumunska
garancija poljsko-nemške meje, ker se
s tem hoče nočes poglabiti nasprotje
med Bukarešto in Berlinom, ki se ni-
kakor še ni sprijaznil z mejami v Gornji
Sleziji in s poljskim koridorjem ob dol-
nji Visli. To je tem važnejše, ker je znan
nemški načrt, da bi se s sporazumom
med Madžari in Rumuni razbil blok Ma-
le antante in bi se na osnovi zveze Be-
rlin — Unai — Budimpešta — Bu-
karešt — Sofija v minijaturi obnovila fronta
centralnih sil. Sedaj se je Rumunija
brez oklevanja angažirala za Poljsko
proti Nemčiji.

O mali Litvi, ki se radi Vilne nikakor
neče pomiriti s Poljsko, in vredno iz-
gubljati besedi.

Tako pomeni obnova pogodbe med
Poljsko in Rumunijo okrepitev Male an-
tante na Balkanu, v srednjem Podona-
vju in napram Nemčiji; od tega do
pristopa Poljske v njen blok bi ne bilo
več daleč. Na nesrečo pa ostane vzrok
nesoglasja še vedno v rusko-poljski in
rusko-rumunski meji; ne ene ne druge
Mala antanta kot celota ne more ga-
rantirati.

Turške vojne priprave

Pariz, 27. aprila. s. Iz Carigrada poro-
čajo, da Turčija neprestano pošila nove
čete v Smarno in okolico.

Vlada g. Uzunovića v veliki zagati

G. Uzunović obnavlja vlado RR, a ne ve koliko radikalnih po-
slancev je za nj. — Separatisti čakajo na vlado g. Jovanovi-
ća ali g. Davidovića. — Demisijska pašičevskih ministrov.

Beograd, 27. aprila, p. Vprašanje ob-
novitve koalicije med radikali in ra-
dičevci je moralo zadnje dni stopiti v
ozadje, ker so se odigravali važnejši
dogodki, predvsem razčiščevanje v ra-
dikalni stranki. Toda zadeva postaja zo-
pet aktualna, ker se vedno bolj bliža
5. maj, ko se zopet sestane Narodna
skupščina. Vlada nima potrebne večine
in živi takorekoč od ure do ure v po-
polni nesigurnosti.

Danes popoldne se je sicer zatrijeva-
lo, da je arangement za upostavitve
RR režima že dosežen, nocoj pa se je
zopet trdilo, da zavisi končna odločitev
še od jutrišnjega Radičevega prihoda.
Na drugi strani pa spravlja nadaljni
obstoje vlade v opasnost tudi razcep
NRS, ker danes še nihče ne more niti
približno kalkulirati koliko radikalnih
poslancev bo ostalo na strani vlade.

Naravnost neverjetno pa je, da bi se

mogla vlada g. Uzunovića ojačati še s
kako opozicijsko grupo, ker računajo
federalisti in separatisti z vlado g. Jo-
vanovića ali pa g. Davidovića, v katero
bi vstopili poleg Jovanovičevcev, davi-
dovičevcev in klerikalcev tudi radiče-
vi in eventualno tudi še muslimani. V
krogi Davidovičevih demokratov se
napoveduje ta vlada že kot sigurna
stvar ter se tudi povdarja, da ji bo po-
verjen tudi volilni mandat.

Beograd, 27. aprila p. Iz okolice g.
Pašića se nocoj trdovratno širijo vesti,
da so ministri Simonović, Giuričić in
dr. St. Miletić predložili min. predse-
dniku Uzunoviću ostavko. Ta svoj ko-
rak so utemeljevali s tem, da ni morejo
več ostati v vladi po stališču, ki ga je
zavzel njen predsednik na večerajšnji
seji širšega glavnega odbora radikalne
stranke. Vest ni bilo mogoče kontro-
lirati, čeprav se uporno vzdržuje.

Radičeva pot v Kanoso

Danes pride Stevan Radić v Beograd, da pristane na obglav-
ljenje samega sebe in se poljubi z »žeparji«. — Sistiranje kluba
dr. Nikića in dr. Šuperine. — Radić pravi, da ni komunist.

Beograd, 27. aprila r. Davi je dršel v
Beograd Pavle Radić, ki se je takoj sestel
s predsednikom kluba radičevskih disiden-
tov Tomo Kovačevićem, zatem pa z dr. Ni-
kićem in dr. Šuperino. Ob tej priliki se je
informiral o razpoloženju v klubu disiden-
tov in o političnem položaju ter je v to
svrhu posetil tudi min. predsednika Uzunovi-
ća. Za tem je imel ponovni sestanek z
dr. Nikićem, pri katerem je bil navzoč tu-
di posl. Preka. Po neki izjavi dr. Nikića so
odnosa med Radićem in disidentni popo-
lno poravnani. Kar se tiče ostavke dr.
Nikića in dr. Šuperine, še ni ničesar ske-
lenega, temveč se bo to vprašanje reše-
valo po potrebi in z ozirom na položaj v
sporazumu s St. Radićem.

Ob pol 12. je odšel Pavle Radić na dvor
v avdijenco, kjer je ostal do pol 2. Po od-
hodu z dvora je novinarjem na vprašanje,
ali bo kriza, odgovoril: »Ne vem.« Na vpra-
šanje, ali bosta dr. Nikić in dr. Šuperina
podala ostavko, je odgovoril: »To ni središče
političke.« Končno je izjavil, da ne more o
svoji avdijenci ničesar izjaviti.

Zagreb, 27. aprila n. Nocoj ob 9. se je
odpravil z brzim vlakom St. Radić v spre-
stvu inženjerja Avgusta Košutića v Beo-
grad. Njegove soproge Maferke topot n z
njim. Na kolodvoru se je zbralo nekaj no-
vinarjev, ki so ga vprašali za mnenje o
položaju. Radić jim je proti svoji navadi
odklonil vsako izjavo, češ da ni komunist,
ki napravi najprej kompozicijo in šele po-
tem tekst. Rekel je le, da bo vse hitro pri
kraju.

Beograd, 27. aprila n. Politični krogi mi-
slijo, da bo Radić hitro oficijelno posestil
ministrskega predsednika Uzunovića in mu
pomnil obnovitev koalicije RR na temelju
statusa quo kakor je bilo pred razkolom
koalicije, vendar z nekaterimi osebnimi iz-
premembami. Radikalni ministri so v raz-

govoru v novinarji dejali, da mislijo, da bo
to vprašanje hitro in povoljno rešeno. Radić
bo delegiral še tri svoje člane v vlado.
Mesto prosvetnega resorsta mislijo radiče-
vi prevzeti ministristvo za poljedelstvo, ker
je sedaj prazno.

Iz Radičeve okolice je dobil vaš dopis-
nik informacije, da vse to ne bo šlo tako
gladko. Predvsem se ni Stevan Radić ofi-
cijelno izjavil, da je sprememil svoje na-
ziranje o nadaljnjem ministristvanju dr. Nikića
in dr. Šuperine. Nasprotno, oni trde, da je
Radić še vedno lezen na ta dva gospoda in
da je Pavle Radić na dvoru izjavil, da ne bi
ugodno vplivalo na volice, ako bi Radić
kapituliral pred Nikićem in Šuperino in da
bi to ustvarilo slab precedenčni slučaj, ki
bi si ga lahko drugi poslanci vzeli za vzgled
in belilrali.

V zvezi s tem vprašanjem se tolačilo
tudi današnje avdijenco na dvoru. Minis-
trski predsednik Uzunović je bil od 17. do 18.
pri kralju. Predsednik vlade je po avdijen-
ci izjavil novinarjem, da že dva dni ni bil
na dvoru in da je zato danes poročal kralju
o rednih državnih poslih. Dr. Nikić je bil
na dvoru od 18. do 19. Po avdijenci je šel
dr. Nikić v poslanski klub HSS, kjer je imel
konferenco s Pavlom Radićem, Preko in še
nekaterimi prvaki Radičeve stranke.
Značilno je, da je predsednik Nikičevega
kluba Toma Kovačević poslal ob 20. večer
predsedniku skupščine Trifkoviću pismo,
v katerem ga obvešča, da novi klub
HSS ne obstoja več, ker so se njegovi člani
vsled sklepa nedeljskega zborovanja v
Zagreb zopet povrnil v matični Radičev
klub. Na ta način je končno likvidiran Ni-
kičev in Šuperinov klub in oba ministra
ostaneta sedaj brez pristašev ter sta na mi-
lost in nemilost izročena Radiću in volji
radikalov.

Fašistovske manifestacije v Milanu

Milanski fašisti so priredili Mussoliniju v največjem naliwu ma-
nifestacije, ki se smatrajo kot odgovor na Farinaccijevo agita-
cijo.

Milan, 27. aprila, 1. Ministrski predse-
dnik je sprejel včeraj dopoldne zastopnike
Italijanskega turistovskega kluba, ki so se
mu zahvalili, da je postal ustanovni član
tega društva. Okoli 11. je sprejel Mussoli-
ni milanske senatore in poslance, Sena-
tor Greppi je pozdravil ministrskega pred-
sednika in mu izrazil vdanost Italijanskih
parlamentarcev in politikov iz Milana in
okolice. Hvalil je Mussolinijevo delo za
narod in naglašal njegovo zgodovinsko po-
tovanje v Afriko. Mussolini se je zahvalil
za pozdrave in izrazil vdanost in pozval
parlamentarce, naj se še tesneje strnejo
v blagor domovine, ki je še čakajo velike
naloge, zlasti v prekomorskih krajih.

Okoli 8. zvečer se je zbrala na glavnem
trgu pred katedralo velika množica,
okoli 30.000 ljudi, večinoma fašisti v črnih
srajcah, ki so priredili Mussoliniju burne

ovacije in mu navdušeno vzdikali. Vse
če je neprestano klic s neba. Ministrski
predsednik se je v spremstvu zastopnikov
oblastev in milice pojavil na balkonu, od-
koder je imel na množico kratak nagovor.
Rekel je: »Črnaosrajčniki milanski! Zahva-
ljujem se vam, da ste prišli v tako ogrom-
nem številu, da mi dokazate svoje smu-
patije. Vaše zbiranje v tem času, ki se
ne brigate sanj, mi odkriva vašo srčnost.
Uverjen sem, da boste z leto brezbrizno-
stjo in hladnokrvnostjo stali tudi v dežju
kroglj. Milan je v preteklosti izdal gošto
Italijanskemu fašizmu, stari mogočni fa-
šistiški Milan se pripravlja, da ga izve-
de tudi v bodočnosti. Črnaosrajčniki! Krogle
lete, a Mussolini ostane! Zivela fašistov-
ska revolucija! Po teh besedah svojega
voditelja so fašisti priredili ponovne bur-
ne ovacije, ki niso hotele ponehati.

Tajna komunistična organizacija v Rimu

Rim, 27. aprila o. Policija je izvedela, da
so nameravali komunisti ob priliki obletnice
pariške komune širiti letake revolucionarne
vsebine. To manifestacijo so redarji pra-
vočasno onemogočili. V noči od 25. na 26.
t. m. so fašisti prišli v mestnem okraju
Celio štiri komunistične omladince, ki so
lepi letake, ki poveljujejo pariški komu-
nizmu. Zato je napela policija vse sile, da
izsledi tudi druge komunistične propaga-
torje. Danes popoldne so odkrili policijski
agenti v predmestju majhno tajno tiskarno,
kjer so komunisti tiskali revolucionarne
brošure in letake. Zaprli so ves tiskarski
materijal in prijeli trojico komunistov, ki
so se nahajali v tiskarni. Aretiranci pridejo
pred sodišče radi rovarstva proti državi.

Viharji in sneg v Italiji

Brescia, 27. aprila. o. Že tretji dan divja
ta velika nevihta, ki je podrta več dimni-
kov in odnesla nekaj streh. Vihar je polo-
mil nešteto drogov električne napeljave.
Bliznje gore je pobelil sneg. Sadno drevje
je večinoma polomljeno, tako da letos ne
bo sadja.

Alessandria, 27. aprila. o. Radi nepresta-
nega dežja je temperatura močno padla.
Sneg je divjal nad mestom silen vihar,
vmes pa je padala gosta toča. Podobne ve-
sti prihajajo tudi iz Novare. Skoraj na
vseh višjih gorah je zapadel sneg, v dolin-
ah pa je padala gosta in debela toča, ki
je povzročila velika škoda na poljih
in nasadih. Iz Domodossola poročajo, da je
na nekaterih vrhovih padlo do 40 centime-
trov snega. Radi tega je po vsej Italiji po-
stalo zelo hladno in deloma celo mrzlo.

V znamenju težke krize NRS

Še povsem nejasno kako se bodo razvijale razmere. — Vse tri
skupine še vedno računajo na zmago. — Najbolj opasna za
Pašića vladna grupa. — Silna borbenost šefa stranke.

Beograd, 27. aprila, p. Po večerajšnji
izključitvi Ljube Jovanovića iz radikal-
ne stranke, je bil današnji dan poln raz-
burjenja. Povsod so se čuli komentari
o večerajšnjih dogodkih. Seveda raz-
pravljajo sedaj večinoma o njihovih po-
sledicah.

Pašičevci so mislili, da bo šla Jovano-
vičeva izključitev gladko in brez vsa-
kih posledic izpod rok. Pokazalo pa se
je, da temu ni tako. Okolica Ljube Jo-
vanovića sicer ni posebno aktivna —
le glasilo Ljube Jovanovića »Narodni
glas« ostro piše proti Pašiću — vendar
pa račun, da bo dobila v poslanskem
klubu večino zase. Jovanovičevci imajo
jutri konferenco, na kateri bodo šli
svoje glasove ter se posvetovali o na-
daljnih ukrepih proti Pašiću. Dosedaj se
pravzaprav še nihče ni odločno izjavil,
da bo šel z Jovanovičem do skrajnosti,
dasi so že včeraj napovedali 28 disiden-
tov. Nocoj je bila skupina vojvodinskih
radikalov, kateri pripada tudi dr. Slav-
ko Miletić, prva, ki je podala novinar-
jem izjavo, iz katere se da sklepati, da
bo podpirala Jovanovičovo akcijo. V
nekaj dneh šele se bo videlo koliko res-
nosti in dalekosežnosti je pripisovati
Jovanovičevi akciji.

Ako ne varajo znaki, preti skupini
Nikole Pašića nevarnost s povsem dru-
ge strani kakor od samega Jovanovića,
namreč od vlade Uzunovića, ki je to-
krat nastopil proti voditelju radikalne
stranke z odločnim afromtom. Nekateri
so mnenja, da je v ostalem ozka zveza
med Uzunovičem in Jovanovičem. Iz
Pašičeve okolice se čujejo glasovi, da
hoče preskrbeti Uzunovića Pašiću sve-
čano dosmrtno rento, da ga na ta način
odstrani od vodstva države. Na ta ko-
rak ministrskega predsednika reagirajo
pašičevci zelo živahno.

Velik del onih radikalov, ki so se vzdr-
ževali glasovanja o izključitvi Ljube Jo-
vanovića na večerajšnji seji, je izjavil Pašiću
popolno zaupanje. Podpredsednik skupščine
dr. Subotić, ki je tudi eden izmed onih, je
izjavil novinarjem, da se njegovo neglaso-
vanje ne sme tolačiti kot nezaupnica Pa-
šiću.

Možnost resnih posledic nemško-ruske pogodbe

V Parizu razpravljajo o demarši zaveznikov in Male antante v
Berlinu. — Tudi Angleži dvomijo v odkritosrčnost Nemčije.

Pariz, 27. aprila, s. Kakor poroča
»Echo de Paris«, je besedilo nemško-
ruske pogodbe povzročilo precejšnje
razburjenje. Pariški diplomatski krogi
skoraj soglasno menijo, da so določbe
pogodbe zelo prekoračile vsako priča-
kovanje. Zaradi tega bo prišlo do iz-
menjav misli med Francijo, Anglijo in
ostalimi interesi.

»Matin« pripominja, da bi po tem do-
govoru v slučaju konflikta, v katerega
bi bila zapletena Rusija, končno odloče-
vala Nemčija, kdo ima prav in kdo ne.
Zavezniki in Mala antanta bi se gotovo
sporazumeli glede demarše v Berlinu,

da bi dobili jasno in formelno izjavo.
Težko bi bilo sprejeti v Zvezo narodov
državo, ki že v naprej odreja Zvezi na-
rodov pravico ugotoviti odgovornost v
kakem konfliktu.

London, 27. aprila, s. Kakor poroča
Reuterjev urad, se besedilo nemško-
ruske pogodbe natančno proučuje.
Splošno mišljenje je, da več v pogodbi
rabljenih izrazov ni preciznih in se bodo
mogli najbrže drugače tolačiti. Ven-
dar pa se zdi, na prvi pogled, da ni v
pogodbi ničesar, kar bi dalo povoda za
proteste.

Berlinska pogodba v poljski luči

Nemčija igra dvojno igro, kar ni v skladu z locarnskimi dogo-
vori in statuti Zveze narodov.

Varšava, 27. aprila, d. »Nowi Kurjer Pol-
ski« komentira vesti o sklenitvi nemško-
ruske pogodbe in ugotavlja, da Nemčija ni
bila nikdar napadena in da so na Poljskem
vedno priznali potrebo odnošajev dobrega
sosodstva do Nemčije. Tembolj je obžalo-
vati dvojno lice Nemčije, ki ga kaže z in-
formiranjem sveta o svojih pogajanjih z
Rusijo. V Londonu so Nemci rekli, da je
nova pogodba navadna podkrepitev rapal-
skih in locarnskih dogovorov brez sleherne
politične dalekosežnosti, dočim naglašajo v
Parizu francosko-rusko zblizanje. Tej nem-
ški dvojni igri pa so prišli na sled. V ev-
ropskih prestolnicah se vprašujejo, ali od-
govarja interpretacija člena 16. pakta o

Zvezi narodov, ki jo hoče Nemčija vsiliti
drugim vladam, temeljnemu načelom Zveze
narodov. Nemci so upali, da v Londonu in
Parizu ne bo ugovora proti načrtu nemško-
ruske pogodbe. V tej nadi pa so se varali,
ker pogodba ne uveljavlja le tega, kar naj
bi Locarno odstranil, namreč posebne zve-
ze, ampak tudi ena držav, ki sta podpisali
novo pogodbo, ni članica Zveze narodov
in noče ničesar vedeti o njej in njenih na-
čelih. Nemčija je z enostranskim činom
razveljavila vse svoje dolžnosti, ki izvirajo
iz omjenjenega člena 16. Iz tega se vidi,
da si hoče Nemčija ustvariti privilegije in
da tudi prehaja v napad na kompetenco
Zveze narodov.

Priprave za svetovno gospodarsko konferenco

Pripravljalna komisija Zveze narodov je pričela s svojim de-
lom. — Sodelovanje Amerike. — Zanimivi predlogi zastopni-
kov raznih držav.

Zeneva, 27. aprila, s. Danes popoldne
je pričela pripravljajalna komisija za sve-
tovno gospodarsko konferenco pod
predsedstvom Theunisa splošen razgo-
vor o nalogah komisije, da naide sred-
stva in pota za odpravo gospodarske
krize, ki vlada v mnogih državah. Fran-
coz Serruys je poudarjal potrebo sklepa
mednarodnega dogovora med industri-
jami raznih držav, ker bi prišlo le tako
do sodelovanja, kakor je obstajalo pred
vojno. Američan Young je svaril pred
»vse zdravilnimi« sredstvi za ustvaritev
boljših primer ter je zahteval, naj se ko-
misija omeji le na vprašanja, ki se mo-
rejo praktično rešiti. Bivši italijanski fi-
nančni minister De Stefanij je izjavil: Ta
konferenca bo le tedaj dosegla prakti-
čen uspeh, ako se ji bo posrečilo, ali

omogočiti sklepe mednarodnih dogovo-
rov, ali pa pospešiti direktne zasebne
dogovore z industrijami. Državni taj-
nik v nemškem gospodarskem ministr-
stvu von Trendelenburg je poudarjal,
da bo prišlo do praktičnega dela le te-
daj, ako se izvede poudarjenjen sta-
tistik o produkciji in o carinskih tarifah.
Nadalje je nastopil za uvedbo zlate va-
lute v vseh državah.

Fašistovske strokovne organizacije

Rim, 27. aprila, k. Dne 29. maja stopi
v veljavo novi zakon o strokovnih organi-
zacijah. Ta zakon juridično priznava fa-
šistovske strokovne organizacije ter uva-
ja obligatorno delovno razsodišče.

Parlamentarna kriza v Poljski

Težavne naloge vlade Skrzynskega. — Načrti za revizijo volilnega reda.

c-s. Varšava, 26. aprila. Zaključitev krize, ki se je končala s tem, da je predsednik republike odklonil sprejetje demisijskega Skrzynskega, je ublažila napetost, ki je vladala že nekoliko dni v poljskem političnem življenju. Svojo odločitev je predsednik republike utemeljil s tem, da nova vlada ne bi imela časa izdelati in predložiti parlamentu proračunskega provizorija za mesec maj ter obenem urediti plače državnih uradnikov, vsled česar bi nastalo s 1. majem v poljski državi nezakonito stanje brez proračuna. Razen tega po mnenju predsednika republike ni bilo mnogo upanja, da se sestavi nova parlamentarna vlada. Vlada Skrzynskega ostane torej tudi nadalje, ker uživa predsedniško zaupanje. Verjetno je, da bo predlagana tej vladi nezaupnica, toda parlamentarni krogi računajo, da bo vlada dobila vsaj 238 glasov. Teh glasov sicer ne bo dala stara koalicija, pač pa večina, sestavljena iz krščanske demokracije, narodno demokratske zveze Piasta in poleg tega iz krščanske narodne stranke, narodne delavske stranke ter nekaterih posameznih poslancev.

Vlada Skrzynskega je v gotovi meri uradniška vlada, zlasti, ako se bodo resori odstopivši socialističnih ministrov izpolnili iz venparlamentarnimi strokovnjaki. Posledice rešitve krize se že opažajo tudi na denarni borzi, kjer je ustavljeno katastrofalno padanje zlatnikov, ki se je tako naglo pričelo po vesti o vladni krizi. Kabinet Skrzynskega stoji pred težko nalogo, da izvede do konca reorganizacijo gospodarskega življenja v Poljski. Zato je potrebna popolna politična stabilnost, vsled česar je odločitev predsednika republike za Poljsko ne samo političen uspeh, temveč tudi značilen korak k rešitvi gospodarske krize.

Kriza, ki je preživljala sedaj vse parlamentarne stranke v Poljski, jih je prisilila k reviziji sedanjega volilnega reda, ki bi morebiti dovedla tudi do eventualnega zmanjšanja števila poslancev. Po predlogih, ki so bili postavljeni v tej zadevi, bi bilo zmanjšanje števila poslancev koristno zlasti v državnih politiki, ker bi bile v tej kombinaciji manjšinske skupine in majhne stranke znatno zmanjšane ter bi se jim po možnosti odvzel vsak vpliv. Za Poljsko pride pri tem v poštev tudi značilna okoliščina, da morejo priti v prihodnji parlament tudi ukrajinski poslanci, ki so bojkotirali, kakor znano, zadnje volitve. Seriozni politiki nameravajo zboljšati parlamentarno življenje v Poljski z zmanjšanjem števila senatorjev in poslancev ter tako doseči dosledno politiko obeh zakonodajnih zbornic. Doslej je bilo v Poljski 444 poslancev in 111 senatorjev. Navedenih 444 poslancev je razdeljenih na 22 političnih strank, vendar pa to stanje ni definitivno, ker more vsak dan prinesiti bodisi na desnici ali na levi novo pregruževanje političnih moči.

Doslej stojita v ospredju od načrtov volilne reforme predvsem dva predloga: deloma načrt narodne demokracije in deloma načrt krščanske demokracije. Prvi zmanjšuje število poslancev na 224, število senatorjev pa na 56, pri čemer bi doživelo znatne izgube zlasti vzhodne manjšine. Tako sta n. p. polska in volinska vojvodina volili doslej 26 poslancev, po novem volilnem redu pa bi jih imeli samo 9. Ta načrt na nima za seboj dovolj glasov, da bi mogel upati na sprejem v skupščini. Zanj so narodno demokratska zveza, krščanska demokracija, Dubanowiczewa skupina, skupaj 260 glasov.

Drugi predlog je izdelala krščanska demokracija poslanca Bryla. Po tem predlogu bi se imelo število poslancev znižati na 320, od katerih bi jih bilo 260 izvoljenih na kandidatih listah posameznih volilnih okrajev, 60 pa na takozvani državnih kandidatih listi, in sicer v drugem skrutiniju. Senatorjev bi bilo 80, od katerih bi jih bilo izvoljenih 65 v okrajih, 15 pa na državni kandidatih listi. Volilne okraje bi v tem slučaju tvorile posamezne vojvodine. Kakšne predloge bodo predložile ostale skupine, danes še ni znano. Vsekakor pa je gotovo, da so vesti o zbolšanju poljskega parlamentarizma prešle že v stadij razpravljanja ter pričele zavzemati obliko konkretnih predlogov.

Delo nemškega parlamenta

Berlin, 27. aprila. s. Državni zbor se je danes sestel k seji po velikonočnih praznikih. Razpravljal je v prvem čitanju zakonski načrt glede delovnih sodišč.

Zunanji odbor državnega zbora je danes dokončal razpravo o pogajanjih glede nemško-ruske pogodbe. Razpravljalo se je predvsem o specialnih vprašanjih pravne in političnega značaja, ki izvirajo iz nemško-ruske pogodbe. Zunanji minister dr. Stresemann je večkrat povzel besedo. Sledila je razprava o vprašanjih, ki so v zvezi s proučevanjem komisije o Svetu Zvezte narodov. Z vprašanjem bodočega razvoja te zadeve se bo bavila kasnejša seja odbora. Nato je odbor pričel razpravo o razorožitvenem vprašanju.

Belgijski vojni dolgov

Washington, 27. aprila. s. Senat je s 55 proti 20 glasovom sprejel belgijsko-ameriški dogovor glede ureditve vojnih dolgov.

Aretacije komunistov v Maroku

Casablanca, 27. aprila. s. Tukaj je bilo aretiranih 6 komunistov, ki so osumljeni, da so pozivali vojake k dezertaciji.

Anglija in nemško-ruska pogodba

d. London, 27. aprila.

Francosko-angelska družba je imela večeraj konferenco, na kateri je imel zunanji minister Chamberlain važen govor. Dejal je, da se morata obnoviti in pomirjenje Evrope naslanjati na tesno in pristransko sporazumljivanje med Francijo in Anglijo. Baš sedaj so vsi nekoliko zbegani in vznemirjeni zaradi diplomatskih pogajanj, ki se vrše v drugih krogih. Brez dvoma je treba nove pogodbe med poedinimi državami pazno premetovati. Napravili bi pa veliko napako, ako bi spremljali ta pogajanja s kakršnokoli ljubosumnostjo ali nezaupanjem. Angleški kabinet nikakor ni ljubosumen na stremeljanja drugih držav, da si izboljšajo medsebojne odnose, seveda ako so pogodbe, o katerih se sedaj razpravlja, v bistvu miroljubne in prijateljske ureditve in nimajo namena skleniti sovražne zveze v svrhu napada na druge narode. Chamberlain je končno dejal, da mu vsa njih očitanja, da je preveč pod francoskim vplivom. Toda on misli, da je mogoče razumeti kak narod le tedaj, ako ne znaš njegovega jezika le čitati, ampak tudi govoriti.

Zunanjemu ministru je odgovoril francoski veleposlanik, ki je rekel med drugim, da je svetovni mir odvisen predvsem od zaupanja med narodi in vladami, zlasti pa od zaupanja med Anglijo in Francijo. Ako je za svetovni mir potrebna zveza med Francijo in Anglijo, potem odgovarja ta rešitev čustvom obeh narodov.

Nemški oficirji za vzpostavitev hohenzollernskega cesarstva

d. Berlin, 26. aprila.

V nedeljo se je vršil zbor delegatov narodne zveze nemških častnikov, na katerega so prišli zastopniki iz vse države. Zbor je potekel z geslom »neprikriti monarhistični in izrazito narodni«. Bivši admiral Schröder je zahteval osvojenost in spoštovanje nemško domovino pod varstvom in zaščito nemške cesarske krone Hohenzollernce. Narodni agitator dr. Stadler je izdal geslo, da se morajo zbrati vse narodne brambe sile imenovati je štiri poti v dosegu te svrhe: 1.) novo državno brambo, ki je v novi državi nekako tuje telo; 2.) policijo poedinih nemških držav; 3.) orge, to so samoohranbene sile meštanske družbe in 4.) organizacijo frontnih vojakov. Narodna naloga vodstva stare vojske je tedaj, da zbere te sile. Ako se to posreči, je odprta pot do nove države. Tudi grof Waldersee je zahteval enotno fronto. General grof Goitz je izjavil, da je treba lažnivo propagando o večnem miru in moralni razorožitvi najostreje je pobijati. »Mi smo,« je dejal, »narodna vest. Pri nas je aktivnost in napad za osvoboditve iz političnega, gospodarskega, duhovnega in pravnega suženjstva. Za sovranske smatramo tudi previde in brezbrizne. Narodna zveza nemških častnikov je zadnje čase ponovno v raznih manifestacijah poskušala zavzeti stališče do velikih vprašanj znanje in notranje politike ter bo nadaljevala v tej smeri.

Problem medzavezniških dolgov

n. Pariz, 25. aprila.

Vprašanje medzavezniških vojnih dolgov stopa v nov, odločilni štadij. 21. aprila je sprejel senat Združenih držav s 54 glasovi proti 33 ratifikacijo pogodbe z Italijo, ki regulira italijanski dolg napram ameriški zakladnici. Ugodni tizd glasovanja sicer ne preseneča, vendar ni skoro nihče pričakoval, da bo razmeroma tako veliko število senatorjev glasovalo za ratifikacijo. Ob prišli razprave je cela vrsta govornikov ljuto napadala fašizem in Mussolinija. Demokratski senator Reed je še tik pred skrutinijem izjavil, da je »italijansko-ameriška pogodba najhujša tatvina, kar se jih je izvršilo nad ameriškim davkoplačevalcem.« Museoloni je zanj »krvoločno kot divjak, sebičen kot Neron in ima dušo pošasti.« Da je navzle takimi ostrimi kritikami, navzle koncentriranemu napadu senatorjev, protestirali so v »nepomirljivih« prodri vladni predlog, ki dovoljuje Italiji, eni glavnih dolžnik, silno ugodne plačilne pogoje, pomeni, da se je v miselnosti Amerikancev zadnje čase marsikaj izpremenilo. Saj je še do srede lanskega leta ogromna večina Amerikancev zahtevala, da se mora jo vsi zavezniški dolgov poravnati do zadnjega centa z obrestmi vred.

Sicer v Združenih državah še danes ne marajo ničesar slišati o tem, da medvojni dolg ni čisto naveden trgovski dolg, marveč da so bili vsi ti milijoni dolarjev najeti, da se omogoči nadaljevanje vojne do skupne zmage, ki je v prvi vrsti koristila Ameriki. Ravno tako odklanjajo vpoštevanje žrtve, opustošenje in prelite krvi, ki so jo pretrpele evropske države. Navzle temu materijalističnemu stališču, ki se nik ne strinja s čisto hvalisanim »ameriškim idealizmom«, pa so se zadnje leto začeli Amerikanci zavzeti, da nima noben upnik interesa docela uničiti svojega dolžnika. Sam tajnik državne zakladnice Mellon je izjavil pred senatom, da bi zahteva po plačilih, ki presegajo denarno moč posamezne države, opravila tisto državo, da odkloni sklep pogodbe.

V italijanskem primeru se jasno zrcali najhujša ameriška »trgovska popustljivost«. Italija dolguje Ameriki z obrestmi vred 2 milijardi 42 milijonov dolarjev. V smislu zdaj sprejetega sporazuma — izpreminjalni predlog senatorja Reeda, o katerem mora senat še sklepiti, se smatra kot gola formalnost in strankarsko-politični maneuver, ki ne more ničesar več preprečiti — bo plačevala Italija prvih 5 let samo po 5 milijonov dolarjev. Naslednjih 10 let se ta vsota zviša na letnih 14 milijonov dolarjev. Od 16. do 25. leta bodo plačila znašala 20 do 30 milijonov. Sorazmerna progresija je določena za nadaljnja leta. Od 57. plačilnega leta pa do konca t. j. do 1. 1938. bo plačevala Italija Združenim državam letnih 75—80 milijonov dolarjev. S temi pogoji se je Italiji dejansko odpuščilo 3 četrtine dolga. Ta številka je tem zanimivejša, če pomislimo, da mora Velika Britanija plačati 76 % svojega dolga in Belgija 45 %.

Potemtakem je dosegla Italija doslej najugodnejše pogoje. Tudi Francija bo odrezala slabše. Če ostane pri prvotnem sporazumu, ki ga je sklenili francoski poslanik v Washingtonu Bremer, bo morala Francija plačati 50 % tega, kar od nje zahteva Amerika, vstevši kapital in obresti. Francija bi plačala prvo leto 25 milijonov dolarjev, nadaljnja leta pa bi imela odračunati po 30 milijonov, katere vsota bi se neprestano stopnjevala in bi v 62. letu presegla 100 milijonov dolarjev na leto. V francoska plačila bi se vstelo 20 milijonov dolarjev, ki jih Francija že zdaj plačuje vsako leto na račun obresti za ameriški vojni material, kupljen 1. 1919. Mellon ni hotel pristati na francosko zahtevo, da bi bila Francija primorana plačevati le v pri-

meru, če bi ji pritekale nemške reparacijske dajatve. Mellon se je vdal le v točko, da bo Amerika vpoštevala francosko plačilno sposobnost, vsled česar bo imela Francija pravico, zahtevati revizijo pogodbe, če se ustavijo ali zmanjšajo nemške reparacije.

Smatra se, da pride prihodnje dni do uradnih pogajanj med Francijo in Ameriko. Medtem bo senat razpravljal o ureditvi dolgovnega vprašanja z Belgijo in Rumunijo. Pričakujejo, da bo pogodba o konsolidaciji francoskega dolga ratificirana še pred 15. majem. Sedanjí provizorij je nekoliko ugodnejši za Francijo nego pogoj, ki so jih lani ponujali Caillaux. Vidi se, da čas mehča tudi strica Sama.

Situacija še ni razčiščena

Izjava Syetozarja Pribečevića dopisniku »Jutra«.

r. Beograd, 28. aprila

Šef SDS Syetozar Pribečević je danes dal Vašemu dopisniku naslednjo izjavo: »Mislim, da situacija še ni razčiščena. Vem, da v radikalni stranki obstajajo različne razlike in konflikt dvoh politik, toda razdelitev se še ni izvršila do dna, marveč je zgrabila samo površino.

To se najbolje vidi po tem, ker se vlada skilcuje, da ima zaupanje cele radikalne stranke — torej onih, ki so izključevali, kakor tudi onih, ki so izključeni iz stranke. Iz tega je razvidno, da v stranki obstajajo elementi, ki lavirajo med obema strujama, odnosno sede na dveh stoli in nedvomno želijo, da bi sedanja neopredeljena situacija trajala čim dalje ter da bi si vlada politikov druge ali tretje vrste podaljšala svojo obstojnost. Da ta vlada nima nikakih obzirov, ne političnih, ne parlamentarnih, ne moralnih se vidi iz njenih ležernih zatržil, da bo stopila pred parlament, kakor je to večeraj dejal g. Uzunović, pozabljač pri tem, da je poteklo že mesec dni, odkar je bila imenovana. A v zgodovini našega

parlamentarizma od 1918. do danes ni primera, da bi se bila katerakoli vlada mesec dni obotavljala stopiti pred parlament.

Kar se tiče sprave med radičevci, mi je milo, da se je to zgodilo, da vidi vsa država kakli elementi so to. Če Radič lahko pred vsem svetom reče o dr. Nikiću, da je žepar, če dr. Nikić nato javno objavi, da izroča Radiča sodišču, a se par dni nato obdva zopet znajdeta v enem klubu kar da sta drug drugega imenovala z najlepšimi krasnoslovnimi epiteti, tedaj je to pravcata strahota, ki nima primera v parlamentarni zgodovini, četudi je v njej zabeleženih mnogo škandalov.

Vrlo mi je drago, da imajo vsa država in vse stranke v Beogradu priliko uvideti, kako pravilno sem kvalificiral in sodil Radičevu stranko. Zdaj pa pričakujem, da bodo iz teh bogatih izkušenj vse stranke izvajale posledice. Ako pa tega ne store, bo narod napram njim izvajal posledice, — si guren sem, da jim ne bo odpustil nič onega, kar so doslej počele skupno z radičevci.

Politične beležke

Dr. Korošec na Rakeku

V nedeljo je v dvorani »Kat. izobraževalnega društva« na Rakeku predaval o postanku Jugoslavije dr. Korošec. Kljub temu, da se je držal v svojih izjavanjih zgodovinskega poka dogodkov, so bili tisti, ki so imeli predavatelja v spominu izza dni, ko je navduševal ljudstvo za majsko deklaracijo, — razočarani. Nič navdušenja, nič optimizma, sama izbira dogodkov, ki naj opravičijo postopek gotovih oseb in podžogje še itak razpaljene strasti. Večina poslušalcev je dobro občutila omalovaževanje dr. Kreka ter povzdigovanje samega sebe. Njegova izjavjanja o Francu Ferdinandu, Ziti, cesarju Karlu in raznih drugih mogotih so napravila vtis, da je predavatelj koncepcijo svojega govora hoté naslonil na mentaliteto večine poslušalcev.

V drugem delu svojega govora je obravnaval Mahničovo spomenico na papeža in majsko deklaracijo. Povedal pa ni, kakšen uspeh je rodila spomenica in kaj je z njo ukrenila papeška »sila močna« diplomacija.

V tretjem delu svojega govora je obravnaval postopek Jugoslavije. Če tudi interese, sante, tudi ta del govora ni bil vzgojen. Dogodki, ki jih je omenjal, odgovarjajo morda resnici, toda napačno je kazati ljudem, ki se jim je privzgojilo sovražstvo do enega dela naše domovine, ljudem, ki ne znajo ločiti ljudi od države, kazati le delno resnico. Če so se našle besede opravičenja za avstrijske mogote, bi se lahko našle tudi za druge, ki so nam kljub vsemu mnogo bližji. Da je bil predavatelj na avstrijskem dvoru pri cesarju in cesarici dobro zapisan, mu vsi Jugoslaveni iz razumljivih razlogov radi verujemo. Proti koncu svojega govora se je dotaknil politike. Je proti takojšnji asimilaciji, pač pa za počasno! Kaj naj to pomeni?

Neumestno je bilo tudi s strani prirediteljev in društva, ki je itak dobro finanširano, da ob takih prilikah pobira »prosto« voljne prispevke proti izdaji vstopnic po 5 in 10 Din.

Sicer pa ni prišel dr. Korošec predavati ljudem o postanku Jugoslavije, temveč le moralno navdušiti ljudi za sebe in svojo stranko, ter okrepiti razrhljane svoje vrste ki je pokazal njegov klavren sprejem in odhod, kakor tudi število občinstva pri predavanju.

Kako je prošil Ljuba Jovanović Nikolo Pašića za oprostjenje

Včerašnje »Vreme« piše, da se povdaja kot posebno dramatičen v razpravi širšega odbora radikalne stranke trenetek, ko je prošil Ljuba Jovanović za oprostjenje Nikolo Pašića. Lj. Jovanović je dejal, da obžaluje, ker je napisal pismo (dalmatin skim radikalom, objavljeno v listih) in ker ni imel dovolj moči, da se obvlada, da ni imel namere govoriti o zasebni strani življenja g. Pašića in da v pismu ni imel namena žaliti g. Pašića. Koncu vsega tega naj zadovoljim — je dejal Jovanović — tudi poslanca, ki je dejal, da bi moral prošiti g. Pašića za oprostjenje. In tu je s tišim glasom nadaljeval: »Jaz torej rečem: Oprostite mi g. Pašić!

Kako so glasovali ob izključitvi Jovanovića

Verificiranih je bilo 74 polno moči, a pri glasovanju o izključitvi Ljube Jovanovića je prisostvovalo 71 članov. Ker pa sta gg. Pašić in Ljuba Jovanović bila neposredno zainteresirana, je bilo veljavni le 69 glasov. Za izključitev so glasovali: 1. Joca P. Jovanović, 2. Krsta Miletić, 3. dr. Voja Janjić, 4. Mihajlo Lukarević, 5. Marko Trifković, 6. Aca Stanojević, dr. Momčilo Trifković, 8. Velimir Karlič, 9. dr. Zarko Miladinović, 10. dr. Velizar Janković, 11. Mihajlo Stojadinović, 12. Dimitrije Sokolović (člani glavnega odbora, izvoljeni od držav-

ne konference stranke), nadalje: 13. Aleksa Zujović (beograjsko okrožje), 14. Steva Janković (valjevsko), 15. Djuro Krđžalić (vransko), 16. Čeda Radović (kragujevačko), 17. dr. Ljutica Dimitrijević (krajinsko), 18. Dimitrije Protić (kruševačko), 19. Dragoljub Radojević (moravsko), 20. Dušan Pešunović (pirotsko), 21. Ljuba Stojadinović Segedinac (požarevačko), 22. Pavle 2. Marinković (rudniško), 23. Radislav Djordjević (smederevsko), 24. Vasa Franičević (timoško), 25. Ilirija Ilić (topliško), 26. Miloš Čosić (čučarsko), 27. Jovan Čirković (bitoljsko), 28. Nikola Drmončić (kosovsko), 29. Ranko Trifunović (ohridsko), 30. dr. Miljenko Petrović (somborsko), 31. Boško Zeljković (bihaško), 32. Ilija Mijatović (travnjsko), 33. Mate Rupčić (varaždinsko), 34. Jovan Vuković (virovitiško), 35. dr. Srda Milan Ilić (ličko), 36. Janko Tavčar (mariborsko), 37. dr. Nikola Subotić (sibeniško), 38. dr. Milan Stojadinović (zetsko), 39. Lazar Šuvaković (dolinabatsko), 40. dr. Jovan Radonjić (subotičko), 41. dr. Slavko Miletić (novosadsko), 42. Jovan Gavrilović (beograd), 43. Antun Mihalović (zagreb), 44. Niko Zupanić (ljubljska), 45. dr. Zivan Lukić (omladinec) in 46. Božidar Vukadinović (omladinec).

Niso glasovali: 1. Boža Maksimović, 2. dr. Momčilo Ninčić, 3. dr. Laza Marković, 4. dr. Dušan Subotić, 5. Nikola Uzunović (niško okrožje), 6. Draža Petrović (podrinsko), 7. Andra Stanić (užičko), 8. Vlada Puzderlijević (bregalniško), 9. dr. Mihajlo Stanić (raško-zvečansko), 10. Jovan Aleksić (kumanovsko), 11. Nedeljko Simonović (metohijsko), 12. Stevan Tanović (tikveško), 13. Pera Stokanović (tuzlansko), 14. Vasilije Ristić (mostarsko), 15. Avakum Perišić (sarajevsko), 16. dr. Dušan Peleš (zagrebško), 17. dr. Ljuba Miljusević (moždvačko), 18. dr. Kosta Mladenović (požeško), 19. dr. Ivan Sajović (ljubljsko), 20. dr. Meško Čingirja (dubrovaško), 21. Joca Budišin (goranje-banatsko), 22. Borislav Milovanović (skopljansko).

Proti je glasoval Jovan Ristić iz prizrenskega okrožja, a odošni so bili: A. Danilo Katić, Kosta Majkić (banja-luško) in dr. Jovan Radivojević (sremsko okrožje).

Hrvatski dobrovoljci proti radičevskemu režimu

Preteklo nedeljo se je vršila v Zagrebu letna skupščina saveza dobrovoljcev iz Hrvatske in Slavonije, ki šteje 7000 članov. Resolucija, sprejeta na skupščini, z ogorčenjem obsoja postopanje bivšega ministra agrarne reforme Pavla Radića, ki je odzval na zemljo že naseljenim dobrovoljcem in jo vračal grožm, med tem ko je podpredsednik vladne stranke, ki ji pripada bivši minister, pisal nekemu veleposelniku mešetarju o »dobrovoljcih in slični svolati«, s čemer je žalil najzlaslužnejše ustvaritelje sedanje države. Resolucija protestira tudi pri odpuščanju in premeščanju dobrovoljcev v državni službi, ki se je vršilo zaradi partizanskih, separatističnih razlogov brez kakih preiskav ali krivde preganjanja.

Kako se je gospodarilo pod radičevskim režimom

Nedavno je »Politika« objavila tri dokumente o gospodarstvu HSS v ministristvu agrarne reforme in v ministristvu prosvete, iz enega teh dokumentov je bilo razvidno, da je minister agrarne reforme Pavle Radič nakazal 160.000 Din Josipu Predavcu in njegovim tovarišem v komisiji za sestavo zakonskega predloga o likvidaciji agrarnih odnosov v Dalmaciji. Sobotna »Politika« pa je objavila nov dokument, iz katerega je razvidno, da so isti ljudje za isto delo prejeli še 80.000 Din. Od tega denarja so prejeli Josip Predavec 25.000 Din, seljak Anta Kušar iz Konavija, župnik dr. Pera Čerlić iz Radošica, veliki župan v p. Rok Stojanović iz Biograda na moru po 15.000 Din, višji sodni svetnik Mate Čipčić — Bragadina iz Solita na 10.000 Din. Skupno so

torej prejeli ti ljudje 240.000 Din za sestavo enega samega zakonskega predloga. Ker so radičevski listi pisali, da gre samo za nagrado uradnikom za izvenslužbeno delo, se lahko iz navedenega ugotovi, da je bil v komisiji samo en aktivni državni uradnik in sicer omenjeni višji sodni svetnik iz Splita, ki pa je prejel najmanjšo nagrado. Vprašati pa je treba, kam bi prišli, če bi morali za sestavo vseh zakonskih načrtov imenovati posebne komisije zasebnikov in jim plačevati tako visoke nagrade, kakor jih je Pavle Radič svojim pristašem. Ali imamo morebiti premalo sposobnih državnih uradnikov? Zakaj pa jih potem reducirajo? Poslanec Pucelj bo seveda trdil, da navedeno ni v nobeni zvezi s korupcijo.

Deklaracija UJU postaja jasnejša?

(Dopis.)

Namenil sem se že večkrat pisati o deklaraciji v »Učiteljskem Tovarišu«. Ko pa sem videl, kako slabo je naletel odkriti srčni toj. Šmajdek, se nič več ne sramujem zateči se v tudi naš list »Jutra«. V 15. številu »Učiteljskega Tovariša« pojasnjuje učiteljstvo v Meziči deklaracijo, a kljub temu pravi še vedno v predzadnjem odstavku: »Brez pridržka priznavamo deklaracijo ni popolna«. Zahteva pa nje izgradnjo s posebnim oziranjem na napredna pedagoška načela. V tem smislu si pogledimo točko za točko.

Točka 1. zahteva likvidacijo vseh drugih učiteljskih organizacij po načelu: Jaz sem tvoj Bog in razen mene ne smeš imeti drugih bogov. S tem pa ravno zapira vrata onim, ki jih vabi v svojo organizacijo. Trdim trdovratno, da je to nasilje nad osebnim prepričanjem in duhovno svobodo, ki jo ravno deklaracija toliko oznanja, ker eden ali drugi bi se moral ukloniti, če bi hoteli zvariti enotno združenje in baš zaradi tega nasilja se cepimo. Saj zahtevajo deklaristi tudi od nas antideklaracijo, da moramo opustiti svoje prepričanje, svojo značajnost in se prilagoditi njihovemu, ki ga proglašajo za edinoveličevnega. Če pa kdo ostane značajan in pri svojem prepričanju, ga pa deklaristi smerjajo z neznačajnežem — slučaj Šmajdek.

Točki 2. in 3. Popolno svobodo vesti in mišljenja oznanjati zraven pa trditvi »zato ne sprejemaj v svoj program nobenih spor nih načel in idej«, se mi zdi absurdno. Po geslu »Nič za učiteljstvo brez učiteljstva« bomo morali v društvi razpravljati tudi zanprej o naših stanovsko-političnih zadevah (o šol. zakonu i. dr.) In ravno glede teh zahtev sta si slov. učiteljski organizaciji v nasprotju. In če deklaristi zahtevajo napredna pedagoška načela kakor tudi mi, pridemo s tem navzkriž s nasprotno učiteljsko organizacijo. Zaradi ljubege miru bi potem o takih zadevah sploh ne smelo biti govora v učiteljskih društvih in ravno to, kar je za naš stan najvažnejše, bi moralo izostati, ali pa bi izostali oni, ki niso tega prepričani. Če bi pa vendar kaj takega bilo sprejeto z večino glasov, bi nasprotniki trdili, da so majorizirani in — zbogom deklaracija. Pravi namen deklaracije se pa razvili iz trditve, da se v vodstvu našega poverjenstva ni spoštovalo vsako mišljenje. Še bog ne more vsem ustreči, bomo videli, če bodo deklaristi. Znamenja so sumljiva.

Točka 4. Dokler bo svet stal, bo politika in kjer je politika, je tudi opozicija in zato kvari vplivi dnevene politike. Profesorsko društvo, pravijo, je zgolj stanovsko a vemo, kaj se je pred kratkim z nekaterimi profesorji zgodilo. To pa se je zgodilo zaradi njih osebnega prepričanja in se godi tudi nam iz istega vzroka ali smo člani društva ali ne. Na Hrvatskem so to sicer bolj občutili člani društva UJU, a ne zaradi članstva. Da se izognemo očitaniju političnosti, bi se morali odrediti vsakemu političnemu naziranju izven društva — ker v društvih itak politike nismo gojili. — S tem pa bi se nam znalo zgoditi ono, čemur pravi Gospod: Ker nisi ne topel ne mrzel, te bom izpljunil iz svojih ust. Tako pa se vzvzaja prihujlenost.

S točko 5. se strinjam, ker smo to itak gojili.

Točka 6. Glede skupnih duhovnih in socialnih interesov sem povedal svoje mnenje v točkah 2 in 3.

Točka 7. K samostojnemu mišljenju ne more organizacija vzgajati, ker ta zahteva disciplino. Disciplin a pa je, da uklonimo svojo voljo smerem, ki jih smatra večina za koristne; tu se mora manjšina udati, kljub svojemu samostojnemu mišljenju. Če pa ni discipline, ni organizacije. To bodo menda uvideli tudi deklaristi, ki nam očitajo advokatsko metodo, prirojeno le za nesamostojni del članstva. Če pa je mišljenje samostojno mišljenje izven organizacije, pa opozarjam na svoja izjavjanja pod točkami 1., 2. in 3.

Točka 8. Vsi smo za to, da se dvigne stanovsko-moralo, zavest itd. Toda ni ga na svetu društva, ki bi ne imelo mladežev, kar pričajo zborovanja, prireditve. Boj proti takim je zaman, ker je proti njihovi naravi in nekako nasilje. Siliti pa v društvo »divjake« je še bolj nes pametno. Kdor sam čuti, da ni sposoben, da je nasprotnega prepričanja, trdovraten itd., pustimo ga v miru; bil bi le breme društvu. Očitane eksplotacije političnega položaja je čudno. Le o lenuhu pravijo, da še ust ne bi odprli, četudi bi pečeni golobje leteli z neba.

Točka 9. jasno kaže, da hoče priti na krmo nekdo, ki je drugačnega političnega prepričanja kot predniki. K stavku: »Brez prekreta bi moralo prej ali slej priti do razcepa v naši organizaciji« pristavljam, da je ta razcep prinesla baš deklaracija v večji meri, kakor si ga je želela. Če bo pa pri nesla tudi kak preokret, je zelo dvomljivo, ker smo se itak čedaje bolj prilagajivali novim razmeram in nam deklaracija vsled tega ne prinaša nič novega — le pokazati se je hotela, na še to v nerodni obliki in vsebini.

Naši kraji in ljudje

Občni zbor Českoslovaško-jugoslov. lige v Ljubljani

Ljubljana, 27. aprila. Nocoj se je vršil v prostorih restavracije »Zvezda« redni občni zbor Českoslovaško-jugoslov. lige, društva, ki si je nadelo nalogo, da goji čim najintenzivnejše prirčne odnose med obema bratskima in zavezniki naroda.

Zborovalce je uvodoma pozdravil predsednik lige dr. Karel Triller, navajajoč glavne dogodke, ki so se završili v preteklem letu v okviru lige. Društvo je tekom leta osnovalo učne tečaje češkega jezika, v avgustu se je vršil kongres češko-jugoslovenskih lig v Rogški Slatini, ki je bil združen s proslavo jubileja prezidenta bratske republike Tomaša Masaryka. Na tem kongresu je bila sklenjena tudi Zveza jugoslovenskih lig, čije delovanje pa je ostalo žalibog radi anarhije beograjskega društva premalo aktivno.

Občni zbor je brzojavno aravil tudi bivši generalni konzul in častni član lige g. dr. Beneš, kar so prisotni zborovalci kvitirali z živahnimi aplavzi. Novi konzul dr. Resl je svojo odstopnost opravičil.

Predsednik dr. Triller je končal svoj govor z živo željo, da bi se posrečilo delovanje lige v prihodnjem letu vsestransko čimbolj povzdigniti ter zaključiti s čestitkami odlikovanima članoma lige, ravnatelju Rastu Pustoslavskemu in dr. Lahu.

Tajnik dr. Brilej je omenil v svojem poročilu 75letnico Masaryka, ki jo je proslavila tudi ljubljanska českoslovaško-jugoslovenska liga. Tekom leta je bilo pod okriljem društva prirejenih več predavanj. Liga je v preteklem letu pritegnila k delu tudi visokosolce, kar gotovo objavlja lepe uspehe. Dne 8. avgusta se bo vršil izlet lige na Bled, za čim vsesokolskega zleta v Pragi pa na Českoslovaško. Ob tej priliki se bo vršil v Pragi tudi kongres Zveze českoslovaško-jugoslovenskih lig, na katerem se bodo obravnavala vsa važejša vprašanja.

Blaginjsko poročilo je podal g. ravnatelj Pečanka, nakar je bil odboru predlagan in odobren absolutorij.

V novi odbor je bil izvoljen soglasno kot predsednik zopet dr. Karel Triller, za odbornike pa: dr. Gregorin, dr. Radej, ravnatelj Pustoslavšek, ravnatelj Hanuš Krofca, dr. Lah, Sterk, ravnatelj Chvatal, profesor Vavpotič, nadsvetnik Govekar, konzul dr. Resl in ataše Novak. Namestniki: ravnatelj Jeran Rudolf Juvan, dr. Brilej, dr. Hacin, Ivan Tavčar in inspektor Ružička, revizorja pa: dr. Krivic in Stele.

Med slučajnostmi se je najintenzivnejše obravnavala organizacija predstoječega izleta na Českoslovaško ter je ravnatelj g. Pustoslavšek priporočal čim večjo agitacijo za ta izlet lige.

Realizacija zakona o avtorskem pravu

V ponedeljek zvečer so se zbrali v »Imoni« zastopniki raznih korporacij, da sestavijo pripravljalni odbor »Društva za zaščito književne in umetniške lastnine v Ljubljani«. O historijatu društva je izčrpno poročal g. Anton Podbevšek, ki se je kot delegat za Slovenijo udeležil več konferenc v Zagrebu, sklicanih od »Društva hrvatskih književnikov«, oziroma prof. Srečka Albini.

Poskusi, da pridemo v Jugoslaviji do realizacije zakona o avtorskem pravu, datirajo že več let. Po naročilu naše vlade je izdelal načrt omenjenega zakona vseučiliški profesor dr. Milorad Stražnički iz Zagreba. Vzdignil pa je velik prah in beograjski založniki skupno z avtorji so toliko časa hodili v ministrstvo intervenirati, da je dotični na-

črt zakona izginil. Na jugu so namreč življensko zainteresirani, da ne pride do uzakonjenja zakona o avtorskem pravu, ker se vseprek prepisuje, o čemer vedo veliko povedati razne literarne pravde.

Pred kratkim je na vzpodbudo prof. Albinija sklical dr. Šuman iz Beograda, ki se je mudil v Haagu na mednarodni konferenci za zaščito industrijalne lastnine, sestanek srbskih avtorjev, ki se ga je udeležilo 15 udeležencev, od teh več vseučiliških profesorjev, odvjetnikov in le dva književnika. Sklenjeno je bilo, da ustanove Srbi svoje separatno društvo, istotako naj ustanove Hrvatje svoje in prav tako svoje lastno društvo tudi Slovenci. V Zagrebu se je vršil ustanovni občni zbor »Društva za zaščito književne in umetniške svojine u Zagrebu« pretekli četrtek. Navzoči so bili poleg delegata Podbevška: prof. Srečko Albini za glasbenike, dr. Ivo Politeo za Društvo hrvatskih književnikov, vseučiliški prof. dr. Zuglio za pravniško društvo, dr. Milan Čurčin za »Novo Evropo«, dr. Walter za Udrženje za pronicanje idej lige naroda, stavbenika Freudreich in Kavčič za Društvo hrvatskih graditeljev.

Referent Podbevšek je na temelju teh činjenic opozarjal na velike težkoče, na katere bodo naletela vsa tri društva, katerih cilj je z vsemi sredstvi širiti misel o potrebi kolikor močnejše boljši zaščite književne in umetniške lastnine, skrbeti za realizacijo zakona, ki se bo nanašal nanjo in sodelovati z inozemskimi društvi, ki streme za istimi cilji.

Izbran je bil sledeči pripravljalni odbor: predsednik Anton Lajovic, podpredsednik Oton Župančič, tajnik Miran Jarc, blaginjski arh. prof. Rado Kregar, odborniki: Josip Župančič (za novinarje), Ivan Vavpotič (za oblikujoče), Anton Podbevšek, dr. Rudolf Krivic in dr. Vladimir Knaflič.

Pripravljalni odbor je takoj nato sklenil pozvati vse prizadete avtorje (književnike, slikarje, kiparje, glasbenike, gledališke igralce in pevce itd.), da se priključijo kot člani. Prav tako pa tudi društva, ki imajo pravico do pet delegatov z aktivno in pasivno volilno pravico. Vse prijave in korespondenca naj se pošilja na naslov tajnika: Miran Jarc, Ljubljana, Mestni trg 17.

Državni uradniki niso dolžni plačati samoupravnih davkov

Beograd, 27. aprila. Takoj po uveljavljenju novega uradniškega zakona se je osnovala v ministrstvu pravde posebna komisija, ki ji je bilo poverjeno tolmačenje določb tega zakona, ako bi nastal pri njegovi uporabi kak spor. Komisija je doslej izrekla mnogoštevilna tolmačenja določb uradniškega zakona, te dni pa je na posebnem sestanku razpravljala predvsem o vprašanju, ali so državni uradniki dolžni plačevati samoupravne davke in dajatve. Po daljši razpravi so se člani komisije sporazumeli, da na postavljeno vprašanje pošljejo pristojnim činiteljem naslednji odgovor:

»Državni uslužbenci so po določbi čl. 127 uradniškega zakona prosti plačevanja vseh državnih in samoupravnih davkov. S plačevanjem omenjenih davkov se krši zakon v škodo državnim uslužbencem.«

Ministrstvo pravde je zaradi tega izdalo naredbo vsem fin. oblastvom, naj takoj ustavijo izterjevanje vseh takih dajatvev. Potrebno bi bilo, da pristojni činitelji izdajo izčrpno navodilo, kaj se čima razumeti pod pojmom samoupravnih

G R ŠELENBUR-
A I UMET. GOVA UL. 7/II
L J KRASNE SLIKE
E A ZMERNE CENE

Sobotna kot nedeljska št. „JUTRA“

Radi delavskega praznika 1. maja »Jutro« v nedeljo ne izide. Zato izide »Jutro« kot nedeljska številka na 16 straneh že v soboto, in sicer v pomnoženi nakladi, na kar opozarjamo zlasti inserente in naročnike malih oglasov. Oglase za sobotno številko »Jutra« sprejema oglašni oddelek »Jutra« do petka do 5. ure popoldne. Oglašni oddelek »Jutra« Prešernova ulica št. 4. telefon 492.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama
Začetek ob 20. uri.

Sreda, 28.: »Pygmalion«. D.
Četrtek, 29.: »Deseti brat«. B.
Petek, 30.: Zaprti.
Sobota, 1.: »Borba«. Izv.
Nedelja, 2.: »Pegica mojega srca«. Izv.
Ponedeljek, 3.: »Idioti«. A.

Koncert Gidie Buccarini v Celju. V celjskem mestnem gledališču, ki je bilo do obiskano, je v soboto priredila koncert kolaraturna in operna pevska ga. Gidie Buccarini s sporedom, ki je najprej v prid kolaraturi in se šele v drugi vrsti ozira na važnost in vrednost muzikalne vsebine in na kontrast, ki je večkrat pri enakih sporedih nujna potreba, da razgleda na vname. Ga. Gidie Buccarini je akademika pevska, ki je odpla svoj spored braturozno. Poje baš v višini z vidno lahko. To, kar kaže, da je njen pevski organ dobro šolan. Pevko je spremljal na klavirju gosp. Rado Pečnik zelo diskretno. Po-

kazal se je točnega in zanesljivega spremljevalca, ki je pravilno pojmoval svojo zadnjo in jo muzikalno in tehnično dostojno izvedel.

Premijera Puccinijeve »Turandot« v Milanu. Kakor smo že poročali, se je vršila te dni v milanski Scal premijera Puccinijeve zadnje, nedovršene opere »Turandot«. Že generalna skušnja je pokazala, da bo delo pravcati glasbeni dogodek. Prva predstava je to domnevno potrdila v celnem obsegu. Izvedba opere je bila odlična. Muzikalni part je naštudiral maestro Toscanini, naslovno ulogo je pela pevka Rosa Raisa, princa je interpretiral tenorist Floa. Gledališče je bilo razprodano. Za lože so plačevali ljudje do 3500 lir in več. Režijo opere je vodil režiser Forzano, oder je uredil Chini, kostume pa Caramba.

Dva koncerta Češke filharmonije v Trstu. Češka filharmonija iz Praga je te dni dvakrat zaporedoma koncertirala v Trstu pod vodstvom Vasilja Talicha. Prvi večer je izvajala Vivaldijev koncert v D. moči, Sedmo Beethovenovo simfonijo, simfonio pesnitev skladatelja Nordfja »Da-

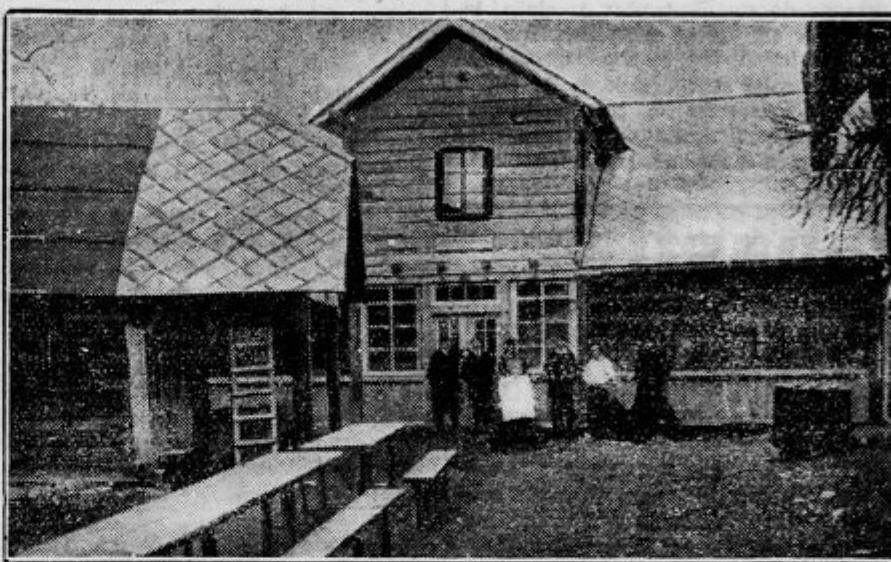
doklad. Plačevati bi se imele samo take občinske dajatve, ki predstavljajo takšno za gotovo konkretno dejanje občinskih organov, kakor so takse za dimnikarje, stražnike itd. Takozvano ognje-gasna doklada to ni, ker se ta dajatev pobira z namenom vzdrževanja gotove občinske ali prostovoljne ustanove ne glede na to, ali se delo teh organov v konkretnem slučaju vrši ali ne.

Razen tega je omenjena komisija sprejela tudi naslednji sklep o polno-močnosti avstrijskih vojaških certifikatov: »Določba tretjega odstavka čl. 7 uradniškega zakona predstavlja posebno beneficijo v korist podoficirjev naše vojske, prevzeto iz zakona o ustroju vojske, ki razene naše izključuje upo-rabo vse druge beneficije, ki bi ji po-vsem ne odgovarjale, vsled česar se mora smatrati, da so zakonski predpisi o vojaških certifikatih bivše avstrijske

Danes ob:
4., pol 6., pol 8. in 9. uri
LJUBLJANSKI DVOR
kino
Prednaznailo: Jubilejni Nordisk film:
»Ljubljanka maharadže«

vojske in mornarice ukinjeni s prepisi našega zakona o ustroju vojske in mornarice ter zakona o uradnikih. Z ozirom na to se dvanajstletna vojaška služba v bivši avstrijski vojski ne more smatrati kot beneficija osebam, ki se dne 1. septembra leta 1923 niso nahajale v državni službi.

Celjska koča



Skromen zapisnik v zaprašenem arlivu celjske mestne občine, letnik 1922 pravi, da je 16. novembra 1922 oni dan, ko si je priboril Celjski odsek Savinjskega podružnice SPD svojo prvo postojanko.

Kratek je ta zapisnik in suboparen, v zgodovini planinstva v Celju in okolici pa znamenit mejnik. S tem, da si je Celjski odsek pridobil prvo postojanko, je bil postavljen temelj nadaljnjemu razvoju turisticke v celjskem okolišu. Po vojni je pešiča celjskih turistov krepko zavijala rokave in pričela svoje delo v takrat nacionalno vevaznem okolišu odseka. Ni tu sicer večlet in gorskih velikanih, zato pa je hribov in krasnih razgledov nebroj, ki jih poleti in pozimi, v pomlad in jeseni obiskujejo prijatelji prirode. Celu široko celjsko pogorje, ki ga krona košati Tovsti vrh in ki ga branijo proti dolni vitka in skalnata Grmada, Bavč, Srebotnik in Bojanski, prekrasna planinska vas Svetje, vse te postojanke so čakale pionirjev Slov. plan. društva.

Saj je vse te kraje do tedaj prepletalo le nemško planinsko društvo s svojimi poti in markacijami in hotelo na ta način pomagati političnemu nemštvu, da raznar-di ta, od pamtveka čisto slovenski gorski okoliš. Lastnik posestva, na katerem stoji Celjska koča, je celjska mestna občina.

Svoj čas je stala tam prav hribovska lesena in raztrgana koča. Prejšnji najemnik je kočo popravljal ter tam včasih tudi prebival.

Dne 16. novembra 1922 pa je prešla ta prelepa postojanka v zakup Slovenskega planinskega društva ter ostane v njegovih rokah tudi v bodoče. Ustanovitev te postojanke je vsa slovenska javnost toplo pozdravila. Že prvo leto je bil obisk koče velik.

Od tedaj se veča bolj in bolj. 26. decembra 1924 leta je Celjska koča skoro do tal pogorela. Ker je bila zavarovalnica le malhna, so prijatelji prirode s strahom čakali, ali zraste mesto zgorele nova stavba?

Rudolfo Valentino

ljubljenec Ljubljane

Ala Nazimova, slovita ruska umetnica

igrata glavni vloge v vefilmu

»Dama s kamelijami«

po slovitem romanu Aleksandra Dumas.

Pride v kino »Dvor«.

leki praznik, Straussovo skladbo »Don Juan« in uverturo iz Smetanove »Prodanе novoste«. Drugi večer je bila na sporedu Dvořakova kompozicija »Iz novega sveta«, Novakova simfonična pesnitev »Tatra«, Sukova serenada, Webrov »Poziv na ples« ter uvertura iz Wagnerjevih »Mojstrov« pevcev. Oba koncerta sta bila izvrstno obiskana. Občinstvo je prirejalo dirigentu in filharmonikom navdušene ovacije.

Shakespearejeve svečanosti na Angliškem. Kakor poročajo iz Londona, se bodo letos kljub temu, da je Shakespearejevo gledališče v Stratfordu pogorelo, vršile Shakespearejeve slavnosti. Trajale bodo kakih pet tednov, igralci pa bodo nastopali v dvorani odnotnega kinematografa.

Kriza moskovskih gledališč. Narodni komisar za sovjetsko zdravstvo Semaško je pribil, kot glavni govornik na nedavnih posvetovanjih o vzrokih propadanja ruskih gledališč, da je sito občinstvo revolucionarnih predstav. Vlečejo še samo stari avtorji Ostrovskij v drami, Glinka in Rimskij-Korsakov v operi Opozicija z Metelholdom na čelu je priznala to »žalostno stanje«, a se niso vdati. »Nismo zato izvršili gledališke revolucije, da bi zlezli pod klop,« pravijo in se upirali poljavljajoč se reakciji na proletarsko umetnost.

Veliki uspehi! Senzacija nad senzacijo!

»Zadnje štiri sekunde«.
Pretrseljiva življenska usoda v glav. vlogah Carl de Vogt in Helena Makovska. In ko se je z vedno bolj omahujočo roko izdal za prizidek nad smrtonosno globlino, je v hipu videl vse svoje ubogo — bogato in zapravljeno življenje. Njegova borna otroška leta, njegovi boji, njegova vroča ljubezen do pustolovke, radi katere je izdal svojo detinsko ljubezen in ubil svojega prijatelja — z neusmiljeno jasnostjo vidi kakšen norec je bil. Prepozno! Zaigrano, zapravljeno! Z velike višine trešči ob tla in sluge pocestnice, ki je pokvarila njegovo življenje ga odnese v njen grad. Hitite, da ne zamudite!

Pismo iz St. Jurija ob j. ž.

Kakor je »Jutro« že poročalo, je pred par tedni pogorelo ogromno poslopje »Zadruga za izvoz jajc«. Dela za obnovitev te stavbe napredujejo z veliko naglico in je postrojba z betonskimi oboki. Podjetje, kate-Nova stavba bo proti ognju zavarovana tako v prtiličju, kakor tudi v prvem nadstropju z betonskimi oboki. Podjetje kate-Nova je pred tremi leti s skromnim začetkom ustanovil njegov predsednik E. Schescherko, se pod njegovim strokovnjaškim vodstvom naglo in krasno razvila tako, da je danes že eno prvih te stroke v naši krajevini. Člani Zadruga so trgovci detalisti iz Slovenije in iz zagrebške oblasti. Njihovo število stalno narašča in je doseglo že okrog 300. Razen sedmih uradnikov je zaposlenih pri podjetju v centrali tudi 15 delavcev. V Ptuj in v Trgovišču pa ima podjetje še svoje podružnice. Zanimivo je gledati, kako se neprenehoma dovažajo jajca z lastnimi avtomobili in vozovi.

Zadruga pa oskrbuje svoje člane tudi z drugim blagom, kakor: manufakturo, sladkorjem, soljo, moko itd. Člani-trgovci dobijo lahko to blago tudi v zamenjavo za pripeljana jajca. Po požaru se je predsedniku takoj posrečilo dobiti v bližini postaje prostore. Obrat je šel tako nemoteno naprej. V dveh mesecih pa bo že zagotovljen nov udoben dom. Podjetje je sedaj v najlažjem razvoju in do v najkrajšem času največje eksportno podjetje, kakor je že najjačja zadruga v naši državi.

Razen te velike stavbe se dodeljuje tudi hiša g. R. Kincla in pripravljajo nove zgradbe in adaptacije štirih hiš. Torej za naš trg po dolgih letih zadosti lepa stavbna aktivnost.

Pred sodniki

»Oče Gregor iz Preserja sem in sina imam Franceta Nebodigatreba. Dve hiši imam, pa se je v drugo hišo kar nasešil in vzel k sebi slaboglasno Micko. Zaprti sta skoro cel dan kakor v briogu, a jaz moram sam garati, mesto da bi mi pomagal pri poljskem delu. Moja hči Jana in jaz ga ne marava v hišo, dokler ne pusti Mice in to ga jezi. Februarja je prišel, pa mu je Jera pokazala vrata; on pa nadnojo; odofoval jo je in obrazil; na krič sem prihitel jaz in ga pograbil. Nimam zastojni bele glave; sin mi jo je pobelil s svojim nerednim življenjem. Ko sem branil hčer, je pograbil pločevinast umivalnik in me udaril po glavi, da sem dobil lahko poškodbo. Pa pravi, da me je udaril samo po naključju; ali se mu je Micka tudi po naključju obesila na vrat?« — Le potolažite se oče, saj ima France tudi samo po naključju 3 mesece ječe, je potolažil starca pravico. Ljubni predsednik.

Janez in Dominik sta iz Mrzlega polja doma. Oba sta delavca, in še nikoli nista kradla. Pa sta prišla v službo h Knezu v Ljubljano, pomagala nalagati lepe, dišeče, posušene gobe in Dominika so gobe takoj zemikale. Pregovoril je Janeza, ki je bil vedno pri gobah, naj jih nekaj odnese in proda, da si bosta že skupiček delila. Ker je bila skušnjava prehuda, je Janeček res vzel nekaj gob, bilo jih je 7 kg, sicer jih pa ni tehtal, čemu tudi, saj si jih ni izposodil. Nesel jih je prodajati. Srečal je stražnika in se ga zelo ustrašil. Letja je pa Janečka potolažil, naj se nikar ne boji, da tudi on, rad kaj kupi, pa ne zase, ampak za tisto visoko hišo pravice in že je imel stražnik Janeza in gobe. Dominik je kar tajil. Janez je pa vse priznal in si s tem prihranil cel teden. Dominik bo 1 mesec, a Janeč 3 tedne preživel brez gob. Spomin na sladke gobe bosta pa vzbujala na trdem ležišču.

Jože Askerc in Anton Košak, bivša hlapca v Laškem, sta 28. novembra 1925 popivala po Celju in zašla končno v gostilno pri Zelenem travniku. Ko sta mislila, da imata že dosti vseh dobrot, sta zlezla brez vednosti hišnega gospodarja na zaklenjeno hlevno podstrešje. Našla sta tam z raznimi predmeti napolneno krošnjarsko košaro, last krošnjarja Kazimirja Stefanca. Jo vzel in prodajala potem te predmete okrog. Ob sta priznala dejanje. Za poduk o tuji lastnini sta prejela plačilo v obliki ričeta, katerega bosta otepala: Askerc tri mesece. Košak pa šest tednov. Vsakih 14 dni pa se ričeta re bo.

Danes

HORIDO HORIDO

5 velikih dejanj o zanimivem lovu vršeč se v evropskih pragozdih in pretrseljiva drama ljubavi. Posebno se poudarja prekrasne posnetke najljepših pokraj, cele trume jelenov, srne, divje prašiči in razni drugi gozdni prebivalci nam nudijo mnogo užitka v tem filmu. S trudom smo si preskrbeli ta film, ker hočemo, da enkrat tudi naši strastni lovci pridejo na svoj račun — ker kaj podobnega v filmu še nismo v deli. Vsa, kdor ima smisel za naravo, bo očaran ob toliki krasoti.

Lovci pozor! Cene nezvišane
Predstave ob 3., pol 5., 6.; pol 8. in 9.

3467 » **Kino »IDEAL«**

Pristopajte k »Vodnikovim družbi«

Pred nakupom kuhinjske

POSODE

jedilnega orodja itd. oglasite se pri »Jeklo«
Stari trg št. 11. 3382 »

Naši onstran granic

p— V Nabrežini je na delovni praznik na običnem sedelu govoril tudi župnik Vodopivec, ki je pohvalno omenil lep sprejem, ki so ga priredili fašisti goriskemu nadškofu, ko se je pred kratkim mudil v Nabrežini. Župnik je mnenja, da politika, ki jo je prišel fašisti, lahko privede do srečnega sporazuma s slovenskim ljudstvom. Po litični tajnik Foggia je zahvalil župnika za dobro izvajanje.

p— Ricci, glavni podtajnik fašistovske stranke in izredni komisar za tržaško pokrajino, bo imel, kakor se kaže, z ureditvijo fašistovskih razmer v Trstu še mnogo posla. Fašistovski službeno poročilo naznanja, da je prišlo na delovni praznik po Ricciare dijem govoru do incidentov, ki jih je Ricci takoj in energično potlačil. Drugo službeno poročilo pravi, da je odšel Ricci v Rim k seji vodstva, v kateri bo poročal tudi o tržaškem položaju.

p— Kako je v Istri. »Istarska Rijeka« poroča: Sola v Brestu ne kaže nikakega napredka. Učitelj navadno v šoli spi. Otroci se samo igrajo. Boda je velika. Živimo siromašno. Mučijo nas davki in druge nepravilike. Pota so tukaj pod vsako kritiko. Nihče ne skrbi za nje, nihče jih ne popravlja. Ako bo ta nemarnost trajala še dalje, bomo v kratkem času prometno odrezani od celega sveta. Iz Svetičenštine pišejo, da je sejakom prav, ako hodijo k njim gospodarski strokovnjaki predavati, toda žal jim je, da se vrše predavanja v jeziku, ki ga ne razumejo. Ako je tej gospodi res mar za gospodarsko procvitanje dežele, potem naj kmotvalcem predavajo v domačem jeziku. V Sv. Vičentu je sedaj 9 učiteljev in učiteljic. Šolski pouk je ves italijanski. Preti nam popolni analfabetizem. Župnik Zusto-

vich je pravi italijanizator cerkve. Neznani hudobni ljudje so poročali Grgi Peršiču v vinogradi 1700 trt.

p— Vojni invalidi na Reki se bridko pritožujejo, kako se delodajalci izmikajo za konjskim določbam o nameščanju vojnih invalidov. Vodstvo njihovega združenja je odobrilo resolucijo, v kateri žigosa posebno odpuščenje invalidov in v karnerski ladje delnici in kliče poklicane oblasti na pomoč.

p— Stari in novi. Uradniški list »Canceliere d' Italia« piše, da je zadnji čas, da preneha razločevanje med starimi in novimi. Ni treba več označati tržaško, puljsko, reško in zadrsko pokrajino za nove province. Vse naj bo enako. Uradnike naj se smatra za italijanske funkcionarje in naj se ne govori o »neklih uradnikih novih dežel«. Disciplinarne preiskave proti avstrijskemu kantonu se sprejmejo vedno z odobravanjem. Vsi, ki se ne izkažejo vredne italijanske domovine, naj se izbacnejo iz uradov. »Kdor pa je naš brat in se obnaša kot tak, se nima ničesar bati, on bo vedno spoštovan in napreduje lahko do najvišjega službenega mesta, ako to zasluži po svojem delu, sposobnosti in obnašanju.«

p— Delavstvo za kolonije. Na delovni praznik v Trstu je govoril v Verdijevem gledališču tudi župan dr. Pitacco. Naglašal je, da hoče fašizem doseči to, da bo italijanski delavec delal pod italijansko zastavo. Italijanskega delavca ne smejo več izkoriščati tužji. Da se ta načrt uresniči, so potrebne kolonije. V Libiji in po drugih kolonijah se more vse urediti tako, da se bo moglo tam naseliti kar največ delavstva. Povabljeni bodo najbrže tudi slovenski delavci za pionirski trud v italijanskih kolonijah.

Iz Celja

e— O češkoslovaški borbi za svobodo in neodvisnost je v ponedeljek 26. t. m. v Ljudski univerzi predaval ravn. Rasto Pustostemšek iz Ljubljane. Dvorana je bila natlačena polna, kakor redko pri enakih prireditvah. Predavanju je prisostvovali tudi mestni župan dr. Juro Hrašovec. Značilno je, da so prihiti na predavanje tudi iz bližnjih in oddaljenih krajev. Tako sta bila med poslušalci g. prof. Borščič iz Splita, ki se leči v Rogaske Slatine in ki je nalašč prišel v Celje na to predavanje, in g. sodnik Antipin iz Laškega (ruski emigrant, ki se je odlično naučil slovenskega jezika in pri nas ponovno napravil predpisane izpite. Lepo zaokroženo predavanje je zelo užgalo, ker je v njem koncizno opisana težava na diplomatska in vojaška borba češkoslovaškega naroda za svojo neodvisnost. Zlasti veliko pozornost so vzbudila izvajanja o češki »mafiji« in slovenski »mafiji«, katere duša je bil dr. Žerjav. Želeli bi, da bi o tem veleznimivem poglavju spregovoril eden izmed aktivnih članov o »mafije«, ker bi bilo pač škoda, ako bi občeodnavanja vredno delo teh naših revolucionarjev zapadlo pozabnosti.

e— Nabava vojaških knjižic od strani vojaških obveznikov. Na podlagi odloka komandanta vojnega okrožja Celje se razglasa sledeče: V smislu pravilnika o rekrutovanju, morajo biti vsi vojaški obvezniki v posesti predpisanih vojaških izprav (vojaških knjižic), ker so vsi ostali vojaški dokumenti bivše avstro-ogrske vojske in drugih držav kot vojaški izkazi neveljavni. Zandamerjam je bil izdan od strani vojaških oblastev nalog, da strogo nadzorujejo vojaške obveznike, ako so vsi v posesti predpisanih vojaških izprav ter ako se s temi tudi prijavljajo pri občinah za bivanje in odhod, kakor je predvideno v naredbi, ki je natisnjena v vsaki vojaški izpravi. Vseled tega pozivam vse vojaške obveznike rojstnih letnikov 1876 do 1905, ki bivajo v območju mestne občine celjske in še niso v posesti predpisanih vojaških izprav (vojaških knjižic), da se v svrhu dobave teh osebno zglašijo pri podpisanim uradu najdalje do 9. maja v sobi št. 14. I. nadst. in sicer od 9. do 12. dopoldne. Nevednost o tem razglasu ne opravičuje. — Mestni magistrat celjski (vojaški oddelek).

Iz Trbovelj

t— Okrajni šolski svet v Laškem je sporočil krajnemu šolskemu svetu v Hrastniku, naj poroča do 10. maja o vprašanju novega šolskega poslopija. Kakor je pričakovati pride še letos do zidave novih šol v Trbovljah in v Hrastniku.

t— Zborovanje obrtnikov v Hrastniku se bo vršilo 3. maja pri Birtiču in zatem odhoda seja obrtnega društva.

t— Rudniška godba v Trbovljah prične s prirejanjem javnih koncertov ob nedeljah, v kolikor ne bo zaposlena. Želeli je, da bi se vršili enkrat na teden, drugi v Trbovljah.

t— Radi volitev v obrtno zbornico je bil sestavljen štirčlanski odbor, ki ima naloge, da stopi v stik z odborom ljubljanskega obrtnega društva in odborom obrtnih za drug. Posavski obrtniki, posebno oni v industrijskih revirjih: Zagorju, Trbovljah in v Hrastniku zahtevajo zase kandidata v osebi g. Miloša Rozina iz Trbovelj.

t— Narodna strokovna zveza za rudarje, izvrševalni odbor Narodno strokovne zveze se je na svoji zadnji seji obširno bavil

Veliki jubilejni „Nordisk“ film „Ljubljanka maharadža“

pride v kino „Usvet“

z vprašanjem trboveljskih rudarjev in napravil več zadevnih sklepov. Eden glavnih je bil, da se opozori ministra za šume in rude na pomanjkljivost pravilnika bratovskih skladnih glede karencne dobe, radi katere bi izgubili v najkrajšem času vsi odpušteni rudarji pravico do vseh vplačanih prispevkov na ime zavarovanja. Ministru za šume in rude je bila poslana obširna vloga, ki pojasnjuje krivico, ki bi jo po sedanjem pravilniku utrpeli vsi reducirani rudarji. Prosi, da takoj reši to pereče vprašanje na ta način, da podaljša sedanje karencno dobo šestih mesecev vse dotle, da se gospodarske prilike izboljšajo. Sele po prenehanju krize naj bi stopila v veljavo po pravilniku določena karencna doba. Tu di se je poudarjalo, da je možno rešiti to vprašanje tako, da se da rudarjem možnost do odpravnine, ako se izkažejo s potrditeljem borze dela, da v šestih mesecih niso mogli najti zaposlitve v rudarskih podjetjih. Narodno strokovna zveza je s tem pokazala, da se v polni meri zaveda svojih dolžnosti, želeli je le, da bi se tudi minister za šume in rude te svoje dolžnosti zavedal in uredil to vprašanje v smislu vloge NSZ in tako pripomogel rudarjem do njihovih pravic.

Iz Ptuja

j— Podružnici CMD v Ptuj priredita v nedeljo dne 2. maja ob 15. uri izlet na vrt g. Fr. Bračiča, gostilničarja v Rogoznici. Sodeluje iz ljubljenski vojaški tamburaški zbor. Pogance, na raznu pečena prašičevina, in sicer izborna cena potrošnja šaljiva posta, vojna s konfeti, petje itd. Vabljeni so vsi sloji brez razlike strank. Skupen odhod ob 15. uri izpred poglavarstva — Odbor.

Kolesa!
samo pri Gorcu
Palača Ljublj. Kreditne banke

Da najboljši je to znanj,
Colombo Ceylon čaj!

Ur sevarale!

še ne verjame, da eden par pogavc z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato)

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih. Zato kupite eden par in preprčajte se. Dobivajo se v prodajalnah. 92-19

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, 27. aprila 1926

Višina barometra 308,8 m

Kraj	Cas	Barom.	Temper.	Rel. vlažn.	Smer vetra in brzina v m	Oblatnost 0—10	Vrsta padavine
opazovanja				%			opazovanja v mm do 7 ure
Ljubljana (dvorec)	7.	762,4	7,9	92	NW 0,5	10	mežleno
	8.	762,3	9,6	84	S 0,5	7	
	14.	760,4	15,9	54	SW 5	8	
	21.	761,8	12,0	82	NW 0,5	10	
Zagreb	8.	761,9	11,0	80	S 1,5	7	dež 0,1
Beograd	8.	762,0	19,0	62	mirno	9	0
Sarajevo	8.	752,0	12,0	78	E 1,5	10	0
Skopje	8.	761,2	18,0	39	W 1,5	4	0
Dubrovnik	7.	700,0	0,0	00	0	0	0
Praga	7.	751,2	0,0	00	W 5	3	dež 0,3

V Ljubljani je povprečni barometer višji kot včeraj za 0,7 mm.

Solnce vzhaja ob 4:57, zahaja ob 19:00, luna vzhaja ob 18:24, zahaja ob 5:04.

Dunajska vremenska napoved za sredo: Ponoči jasno, po dnevi oblačno. Lokalne nevihte. Lahki vetrovi. Splošna tendenca: precej jasno, toda hladno vreme.

Sport

Gostovanje Amaterjev v Ljubljani

V soboto in nedeljo igra profesionalno nogometno moštvo dunajskega Amateursportvereina, danes najbrže najboljši nogometno društvo na kontinentu, dve tekmi v Ljubljani. Prvi dan igra s SK Ilirijo, za drugi dan bo skušala Ilirija sestaviti močan kombiniran tim najboljših ljubljanskih nogometašev.

Amaterji so moštvo tako izredne kvalitete, da imajo danes v Evropi (izven Angleške) le dva ali tri približno enakovredne protivnike; med te je šteti praška klub Sparta in Slavijo, dočim je vodilni madžarski klub F. T. C. v Budimpešti pretežno soboto zgrbil proti Amaterjem z 0 : 4. Nemški listi označujejo Amaterje po vodstvu njihove zadnje turnee v Nemčiji za moštvo, ki igra najboljši nogomet na svetu; sedanjemu nemškemu prvaku Bayern (Monakovo) so tudi prizadeli poraz 4 : 0; Wacker, bivši nemški prvak, je izgubil z 0 : 3. mestna reprezentanca Kölna celo 0 : 6. Amaterji imajo avstrijsko državno prvenstvo (prvenstvo profesionalne lige Dunaja) za leto 1924—1925, že sedaj so sigurni tudi prvenstva za 1925—1926. V tekmah za avstrijski prehodni pokal, ki se vrše letos sedmo leto, so dospeeli šestkrat do finala in trikrat so si ga že priborili.

V Ljubljani so Amaterji obvezani nastopiti s kompletnim prvim moštvom, v katerem je nič manj kot 10 avstrijskih reprezentančnih igralcev. Za naš nogomet ima gostovanje tega znamenitstva moštva v veliki meri propagandni pomen, kajti Amaterji dajo lahko najboljši, kar more nuditi današnji moderni nogomet. Njihov nastop postane lahko za naš nogomet enako epohalnega pomena kakor pred vojno gostovanje znamenite praške Slavije, ki je uvedlo popolnoma novo dobo v našem nogometnem sportu.

Ker je računati v soboto in nedeljo na rekorden posest in na preoblikitev dnevnih blaginaj na igrišču, je priredil SK Ilirija pri tvrdoch J. Gorec (Dunajska c.) in drogeriji J. Kanc (Zidovska ul.) predprodajo vstopnic. Dobijo se v predprodaji sedeži in navadna stojišča, dočim se bodo članske in dijaške karte izdajale le pri dnevnih blaginjah. Z ozirom na velike denarne obveznosti, s katerimi je spojeno gostovanje Amaterjev, je morala uprava Ilirije cene nekoliko zvišati. Vendar je vstopnina še vedno znatno nižja kot n. pr. v Zagrebu. Znižane dijaške vstopnice se bodo izdajale v interesu sporta tudi aktivnim igralcem vseh klubov proti predložitvi podsavne izkaznice.

Službene objave LNP. (Seja k. o. dne 25. IV. 1926.) Popravlja se službena objava k. o. z dne 16. IV. v toliko, da ima igr. Draksler ZSK Hermes enomesečno zabranj. na igranja t. j. od 18. IV. — 18. V., in ne dvomesečno, kakor je bilo prvotno objavljeno. Igr. ASK Primorje Gališič se kaznuje na podlagi § 34 k. p. JNS z zabranj. igranja, dokler se ne odzove pozivu k. o. Z ozirom na prijavo pods. nog. sodn. in poročila služb. odbornika LNP, radi nesportnega ponašanja na igr. Ilirije dne 11. aprila se izreka ukor članom SK Ilirije gg. Jerala Franc in Baltesar Ivan. — Tajnik II.

Službeno iz LNP. Danes v sredo ob 19.30 seja kaz. odbora in ob 20. seja p. o. v zadnji sobi Narodne kavarne. K. seji k. o. se pozivlje igr. ASK Primorje Gališič. Službeno iz LLAP. SK Ilirija se opozarja, da sme v zmislu § 17 op. pravilnika JLAS sprejemati naknadne prijave za propagandni miting za dame dne 1. in 2. maja najkasneje tri dni pred prireditvijo, t. j. do 29. aprila do 12. ure.

Propozicije 5. crosscountry teku za pokal »Politike«, ki se vrši v Beogradu dne 3. maja ob 11. uri na konjskem dirkališču Dunavskog kola Jahača pri Carevi Čupriji. Tekmovanje se vrši po pravilih JLAS-a. Proga je dolga cca 6,5 km ter bo markirana z belim papirjem. Tekmovatvi smejo vsi verificirani atleti JLAS-a, neverifiedirani lahko nastopijo v posebni, pozneje navedeni kategoriji pod točko 6. Tekmovanje se vrši v 6 kategorijah in sicer: 1. Senoriji, 2. juniorji, 3. novinci in začetniki, 4. provincija, 5. vojski, 6. neverifiedirani. Za pokal »Politike« smejo tekmovati samo moštva treh tekačev, ki so verificirani člani. Zmagovalec je oni klub, čigar moštvo dobi najmanjše število točk, ki se računajo na sledeči način: Prvi tekač, ki pride na cilj in je član enega moštva, dobi eno točko, drugi dve, tretji tri itd. Kot moštvo se račun. na prva trojica vsakega kluba, ki pasira cilj. V slučaju enakosti točk odloči boljši placement prvega tekača moštva. Darila: Zmagovalno moštvo dobi »Pehar Politike« za l. 1926, ki je prehodni in se ga mora vrniti najpozneje 14 dni pred prihodnjim tekom za pokal. Kolajne se delijo plasiranim tekačem za vsako kategorijo posebej in brez ozira na to, ali pripada enemu moštvu ali ne, po pravilih JLAS-a. Prijave je pošiljati na tehničnega referenta D. Stevanovića, Francusko Srpska banka, Beograd. Prijavnina za moštvo znaša 10 Din. Prijavnina za posamečnika, ki ne pripadajo moštvo 3 Din. Zadnji rok za prijave je 29. aprila t. l. — Opozorjajo se klubi, ki mislijo nastopiti pri imenovani prireditvi, da ekspresno pošljijo BLAPu prošnjo za znizano vožnjo adresirano na Ministerstvo Saobračaja. — LLAP.

ASK Primorje (Hazena sekcija.) Danes trening za skupino A in B na igrišču ob 17. Ob vsakem vremenu.

Plavalna sekcija SK Ilirije, sklicuje za 29. t. m. ob 6. zvečer v klubskem lokalnu kavarne Evropa sestanek, ki je obvezen za vse člane kakor tudi za naraščaj. Sestanek je važen radi ureditve prostih vstopnic. Vsakdo naj eksa pristane s seboj denar za poravnano članarino. — Načelnik.

ASK Primorje. (Lahkosteljska sekcija.) Treningi za stafetni tek za Schwabov pokal se vrše danes na igrišču ob 15.30. Na prošajo se gg. Močan, dr. Perpar, J. Grunfar, Arhar, Janovsky, Corradini, Malnarč, Glavski, Perše, Lah, Sikošek, Gläserer, Trost in Gregorčič, da sigurno pridejo na trening. Imenovani gg. startajo v nedeljo v stafeti in si morajo preskrbeti copate. Vsi morajo biti v Narodnem domu v nedeljo ob 10.30 uri. — Načelnik.

Klub kolesarjev in motociklistov Ilirija obvešča s tem vse bratske klube, da je zaradi stalno slabega vremena preložil razpisane medklobske dirke na 13. majnika t. l. Ponovni razpisi se bodo vsem bratskim klubom pravočasno razposlali. — Odbor.

Gospodarstvo

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (27. t. m.). Pšenica: baška, 1 vagon 300. Ječmen: baška, 62—63 kg, 3 vagoni 150. Turšica: baška, 5 vagonov 132,5; baška, za junij, ladja Tisa, 40 vagonov 140; sremška do 20. maja, pariteta Indija, 5 vagonov 135. Moka: baška, 40. 1 vagon 480; baška, 62, 2 vagona 283. Tendence mlačna.

Živinski sejem v Mariboru (27. t. m.). Današnji živinski sejem je bil precej živahen. Dogon: 8 konj, 13 bikov, 236 volov, 340 krav, 7 telet, skupno 504 glav. Kupčija je bila dokaj dobra. Prodanih je bilo 274 komadov, od tega 31 v Italijo, 20 v Avstrijo, Cene za kg žive teže so bile naslednje: debeli vol 8,50—9,50, poldebeli 7,50—8, plemenski 6,50—7,50, bik za klanje 6,50—9, klavne krave debele 6,50 do 7,50, plemenske 5—5,75, krave za klobasarje 4—4,50, molzne in breje krave 6,50 do 7,50, mlada živina 6,75—8,75 Din., Govedina 8—13, teletina 12,50—20, svinjina 12,50 do 27 Din za kg.

Dunajski goveji sejem (26. t. m.). Dogon 2553 komadov; od tega iz Jugoslavije 35, promet mlačen. Cene popustile povprečno za do 10 grošev pri kg. Za kg žive teže notirajo: voli I. 1,40—1,65 (izjemno 1,70—1,85), II. 1,10—1,35, III. 0,95 do 1,05, bikji 0,90—1,30, krave 0,85—1,40, mlada živina 0,50—0,85 šilinga.

Dunajska borza za kmetijske proizvode (26. t. m.). Slabša poročila iz zapadnih in ameriških borz so na Dunaju povzročila mlačnejši promet. Kupci so se držali zelo rezervirano. Cene so mestoma popustile. Notirajo uradno vključno blagovno-prometni davek brez carine za 100 kg v šilingih: pšenica: domača 42,75—43,25, marchfeldska 41,50—42, madžarska poltela 46,25—48, madžarska 43,50—46; rž: marchfeldska 28—29,50; turšica: 22 do 23; oves: domači 29,25—30, madžarski 29,25—30.

Znižanje obrestne mere, iz Beograda poročajo: Po povratku viceguvernerja Narodne banke Dragutina Protića in generalnega direktorja Dragoljuba Novakovića v Beograd, se bo sklicala velika konferenca, na katero bodo pozvani zastopniki vseh denarnih zavodov v državi. Konferenca se bo bavila z vprašanjem znižanja obrestne mere.

Zborovanje članov podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva za Kranj in okolice ter prijateljev sadjarje se je vršilo v Kranju dne 25. aprila. Po pozdravu in uvodu načelnika gospoda Žerovnika je gosp. Cvenkel iz Ljubnega v daljšem govoru pokazal na enega največjih škodljivcev sadnega drevja v našem okolišču, to je na rumeni drevesni lišaj (parmelia conspersa). Razmotrival je različne načine uspešnega zatiranja tega zajedalca. Vršilo se je končno tudi praktično škropljenje in je tukaj žal še popolnoma nepoznano in se ne stori v tem oziru prav nič za ubogo sadno drevje. Zato se razne zajedalce širijo nemoteno dalje ter strahovito uničujejo naše sadno drevje. V nekaterih krajih je drevje dobesedno pokrito z raznimi lišaji. Nelzproslen boj torej tem zajedalkam z vsemi umestnimi sredstvi! Velike važnosti so taka praktična predavanja in razmotrivanja praktičnih sadjarjev. Naj bi rodilo tudi zaželjeni sad!

Ustanovitev velikega industrijskega podjetja za tekstilno, usnjato in konfekcijsko blago. Nekli angleški konzorcijski snuje v Osijeku Angleško-rumunsko balkansko podjetje za tekstilno, usnjato in konfekcijsko blago z glavno 100 milijonov Din. Tvornica bi proizvajala prvovrstni boš, ševro, lakato, usnje kakor tudi najfinjša angleška sukna.

Gospodarski stiki Nemčije z Balkanom. V svrhu ojačanja gospodarskih stikov z balkanskimi državami se bo ustanovil v Lipskem na inicitivo nemških gospodarskih krogov poseben muzej, v katerem bo med drugim nameščena tudi stalna razstava strovin iz balkanskih držav. Nemški konzul v Zagrebu se je obrnil na vse gospodarske ustanove v naši državi ter jih prosi za potreben material za ta muzej.

Položaj na tržišču jaje je prilično miren. V Sloveniji so cene v prošlem tednu mestoma nazadovale. O majhni oslavitvi cen poročajo iz Maribora, dočim so v Ljubljani ostale cene nespremenjene. Na drobno se je prodajal v prošlem tednu v Ljubljani komad povprečno po 1 Din, v Mariboru pa po 0,75—1 Din. Mirno je tudi na zunanjih tržiščih jaje, kjer pričakujejo velikih dovozov cenenega blaga iz Rusije. S švicarsko se je poslovalo na bazi 145—150 švicarskih frankov za zaboj franko pariteta Buchs. V splošnem pa je produkcija zadnje dni malo manjša, kar bo mogoče cene nekoliko okrepilo. Po vesteh z Dunaja se na tamošnjem trgu po jajcih iz Jugoslavije malo povprahuje, ker so predraga.

Minimalne uvoznocarinske postavke za blago iz Singapura, Adena in Zanzibara. Finančni minister je odredil, da se za blago po izvoru iz britanske kolonije Singapura ter iz Adena in Zanzibara, ki sta pod britanskim protektoratom, uporabljata minimalna uvozna carinska tarifa.

Dobave, Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 3. maja ponudbe za dobavo 350 kom. vlačnih zapenjač; do 5. maja za dobavo 10.000 kg portlandskega cementa; do 7. maja za dobavo 1000 ovov. jer strešne lepene in 500 kg škencov za strešno lepenco. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenu te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Brozi sprotoma do 20. maja ponudbe za dobavo 300 komadov koles za jamske vozčke. — Vršile se bodo naslednje ofertne licitacije: 12. maja pri Komandi 16 artiljerijskega polka v Ljubljani glede dobave živil (svinjske mast, olje, fižol, makaroni, pšenčica in koruzen zdrob, ječmen, sladkor, cikorkija itd.); 17. maja pri Glavnem sanitetskem slogsništvu v Zemunu glede dobave 10.000 metrov platna (mrežastega blaga zoper komarje); 20. maja pri Intendantstvu Vrbanske divizije obla. sti v Banji Luci glede dobave 3000 kg bele moke; 21. maja pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 100 ton pšinskega hoksa; 25. maja pri Intendantstvu III. Pomorske obalske komande Djenović (Boka Kotorska) glede dobave 4000 m³ drv; pri Direkciji pošte i telegrafa v Ljubljani glede 100 nahrbtnikov za prenašanje pošte in izdelavo 100 plemenskih dostavnih torb, za katere da direkcija potrebno novo okovje sama na razpolago. Natančnejši po-

datki so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled. — Oslabitev poljskega zlatnika. V začetku tega tedna je po okroptitvi v prejšnjem tednu poljski zlatnik na mednarodnem trgu zopet oslabil. Vzrok je baže zopet v notranjopolitičnih momentih. Sedaj notira okrog 50 odstotkov svoje zlate vrednosti.

Obtok novčanic v češkoslovaški je po izkazu češkoslovaške narodne banke padel od 15. do 23. t. m. za 146,48 milijona na 6401,73 milijona Kč.

Položaj na tržaškem sladkornem tržišču je nekoliko prijaznejši. Iz Levante so prišla naročila za nakup zaradi česar je bil promet za malenkost živahniji, vendar pa zaradi neodgovarjajočih ponudb ni mogel zavzeti večjega obsega. Notirajo: normalni kristali, promptno in maj, Lstg. 13,17,6—14; fini kristali, promptno in maj, Lstg. 13,15—14; v kockah, promptno in maj Lstg. 14,17,6—15.

Vprašanje svetovne gospodarske konference. Iz Zeneve poročajo: Dne 26. t. m. se je na povabilo Zveze narodov zbralo 38 delegatov h konstituirajoči seji odbora za pripravo mednarodne gospodarske konference. Ti delegati so zastopali 20 držav. Splošno vlada naziranje, da ta konferenca ne bo mogoča pred poletjem prihodnjega leta.

Za uvožno zaporo v Rumuniji. »Prager Presse« poroča iz Berlina, da je ob priliki katastrofalnega padca leja v prejšnjem tednu predlagal predsednik borznega komiteja, naj se za nedoločen čas ustavi uvoz, da bi se na ta način moglo kontrolirati devize. Z druge strani se poroča, da namerava Rumunija najeti veliko inozemsko posojilo, ki bi se uporabilo za stabilizacijo leja.

Upostava obrata v mlino Concordia. Iz Budimpešte poročajo, da bo mlina Concordia po izvedbi sanacije v najkrajšem času zopet upostavil obrat.

Kartel tvornice za ševlje v Madžarski. Iz Budimpešte poročajo, da se je te dni sklenila ustanovitev kartela madžarskih tvornic ševljev in drugih usnatih izdelkov. Kartel bo uredil skupno prodajno organizacijo.

Madžarsko-italijanska pogajanja o jadranski tarifi. Iz Budimpešte poročajo: Tekom pogajanj med madžarsko in italijansko železnico, upravo o jadranski tarifi se je pojavila z madžarske strani želja, da bi Madžarska dobila v reškem pristanišču lasten pristaniški odsek kakor Jugoslavija. Italijanska vlada baže tej želji ni nemanjlonjena.

Nadaljnje zboljšanje nemške trgovinske bilance. Iz Berlina poročajo, da se je aktivnost nemške trgovinske bilance v marcu t. l. proti predhodnemu mesecu dalje povečala in znašala 278 milijonov državnih mark.

Borze

27. aprila.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v odepajih kupčjski zaključki.) Vrednote: Investicijske 75,5—77,5, Vojna škoda 316—0, zastavni kn komunabe Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 192—196, Ljubljanska kreditna 175—0, Markantina 100—102 (102), Praštediona 876—872, Slavenska 50—0, Kreditni 165—175, Strojne 0—4, Trbovlje 355—365, Vevče 100—0, Stavbna 50—60, Seštr 110—110 (110). — Blago: les: hrastovi bouls I, II, od 3 m naprej, 27, 40,54, 60, 70, 80 mm, fco Sušak, 10 vagonov 1350—1350 (1350); hrastovi doulees 54 mm — 1,65, 180, 2, 230, 2,65 m, od 14 cm naprej, fco Sušak, 2 vagona 1200 do 1200 (1200); premog: same ponudbe; poljski pridelki: turšč

Iz življenja in sveta

Pisateljica Ellen Key umrla

Iz Stockholma prihaja vest, da je v ponedeljek, dne 26. aprila v ranih jutranjih urah umrla znana pisateljica Ellen Keyeva, ki je dosegla visoko starost 77 let. Po nenadni smrti njene prijateljice



in strežnice v zadnji zimi je Ellen Keyeva oslabela in fizično tako opešala, da je o velikonočnih praznikih resno zbolela brez nade na okrevanje. Zdravniki so opustili sleherno nado, njeno telo je bilo popolnoma paralizirano, stanka ni mogla niti jesti, niti govoriti in izgubila je tudi zavest. Poapnenje srčnih žil in krvavenje v možganih je povzročilo smrt.

Ellen Keyeva se je rodila leta 1849, kot najstarejši otrok politika Emila Keya v Sundholmu na Švedskem. V mladih letih je postala strastna bralka knjig največjih duhov tedanjega časa. Izmed Norvežanov je napravil nanjo največji utis Ibsen z dvema dramama: S »Peerom Gyntom« in z »Brandom«. Pod vplivi teh del se je odločila, posvetiti vse svoje razpoložljive moči poučevanju mladine. Naselila se je v Stockholmu, kjer je vodila izobraževalne tečaje za mladino iz delavskih vrst. Pozneje je osnovala šolo, v kateri so se izobraževala mlada dekleta za ideal materinstva in človečanstva. Naslov njene knjige »Stoletje otroka« je postal naravnost geslo tedanje dobe.

Ellen Keyeva je bila tudi priznana borilka za ženske pravice. Večkrat je povzdignila glas za žensko volilno pravico in je bila radi tega izpostavljena ljutim napadom. Naravnost velikansko popularnost pa si je pridobila z gibanjem za ustanavljanje ljudskih univerz. Leta 1892. se je na njeno pobudo ustanovila »Družba dvanaajstih«, ki je združevala 12 dam, katere so delovale z izobraževalnim programom med mladimi delavkami. Ellen Keyeva pa se je borila tudi proti prenapeti cerkveni dogmatiki in proti enostranskemu nacionalizmu. V borbi za žensko emancipacijo ji je lebdela pred očmi harmonična osebnost, enakovredna z moškim. Po njenih nazorih spada žena v prvi vrsti v delokrog domačega ognjišča in njena največja naloga je skrbeti za razvoj otrokove naloge.

V poznejših letih je skušala ugledna in čislana dama, ki je med tem nastopala s predavanji širom Evrope, olajšati življenjski boj umetnikom, za katere je uredila na svojem posestvu Alvastra pri Vätternskem jezeru velik azil, v katerem so imeli pisatelji, slikarji, kiparji in glasbeniki zatočišče. Človekoljubno delo pokojnice je tako ogromno, da ga je težko oceniti. V njeni osebi je izgubilo žensvo našega časa svojo največjo učiteljico, najplemenitejšo vzgojiteljico, ki ji bo težko najti primerno nadomestilo.

„Norge“ poškodovana?

Kakor poročajo iz Leningrada, ostane Amundsenova zračna ladja »Norge« še nekaj časa na Ruskem, ker so dela za sprejem zrakoplova v Kingsbayu še vedno v teku.

Dolgotrajno zadrževanje zračne ladje na Ruskem ozemlju pa se tolažila zelo različno. Največ se govori o poletu »Norge« od Pulhama do Gatčine. Na tej zračni vožnji se je ladja baje precej slabo obnesla. Porabila je več goriva, kakor je bilo preračunano, in tudi druge zaloge so bile predčasno izčrpane. Zato skrbijo člane ekspedicije, kaj bo, če se isto pojavi med vožnjo na severni tečaj. Seveda demantirajo posebno italijanska poročila vse te vesti ter jih proglasaajo za navadno zavistno obrekovanje.

Za polet od Leningrada v Kingsbay so na zračni ladji popolnoma preuredili meteorološko službo. Stvar je sedaj urejena tako, da bodo vremenske opazovalnice v Nemčiji, Estoniji, Angliji, Švedski, Norveški, v Finski in Rusiji pošiljale Amundsenovi zračni ladji svoja poročila vsake tri ure. Ta brezčlena poročila bodo vsebovala atmosfersko prognozo za severno Evropo in bodo v kolikor mogoče popolni obliki orientirala ladjo in njeno posadko o vseh izpremembah v zraku. Na ta način smatra vodstvo zračne ladje vsako novo poškodovanje »Norge« za izključeno. Poleg tega se pripravljajo tudi posebna služba radiopostaj, ki imajo namen ugotoviti ob vsakem času, na kateri točki se nahaja Amundsenova ladja in v kakšni smeri leti. Dejstvo, da je »Norge« na vožnji iz Pulhama proti Leningradu zabredla v naravno smer, čuje vsem

mno go misliti in čujejo se strokovnjaška mnenja, da postaja izid vožnje na severni tečaj baš radi tega precej dvomljiv.

Loz za zlatom v Kanadi

Preteklo jesen so odkrili v bližini Rdečega jezera (Red Lake) v Kanadi velika ležišča zlata. Še predno je vest o senzacionalni najdbi dobrodu prodrla v svet, so se že začele pojavljati na zasneženih kanadskih poljanah dolge karavane v kožuhe zaviti in s culicami opremljeni romarjevi, ki so hiteli nabirat zlatu k Rdečemu jezeru. Ob nastopu zime je pritek bogastva željnih bednikov nekoliko pojenjal, naraščati pa je zopet začel v letošnji pomladi.

Red Lake leži daleč gori na severu ameriškega kontinenta, kjer vlada tudi pomlad ostra zima. Zato ni čuda, da se med raziskovalci zlata širijo razne bolezn, ki jih težki telesni napor, s kate-

rimi je združeno izkopavanje zamrzle zemlje, še pospešujejo. Da nastale epidemije zajezi, je sklenil kanadski Rdeči križ postaviti v bližini zlatih polj zdravniško postajo. Že prej pa je instaliral v železniškem vozu v Hudsonu, 200 km od Rdečega jezera, zasilno bolnico, v kateri se lečijo oni, ki jih je zmoglo naporno delo.

Pritok naseljencev je v zadnjih dveh mesecih posebno narasel; vsak dan jih prispe povprečno 100. Vsakdo si tukaj kupi koncesijo za majhen košček zemlje, na katerem si nemudoma postavi šotor. Tako je v kratki dobi nekaj mesecev nastala velikanska kolonija, ki se razteza nad 32 kilometrov daleč.

Neka podjetna družba je ustanovila letalsko službo za prevoz iskalcev zlata od Hudsona do Rdečega jezera; prevoznina, prvotno določena na 200 dolarjev, je bila radi velikega navala potnikov in v bojazni pred pojavljajočo se konkurenco, znižana na 100 dolarjev.



Zgoraj: letala, določena za prevoz iskalcev zlata od zadnje železniške postaje ob Hudsonu do Rdečega jezera. — Spodaj: Iskalci zlata, ki so se izkrcali ob Hudsonskem zalivu, odkoder nadaljujejo pot v 240 km oddaljeni Red Lake.



Amery, angleški kolonialni minister. Po francoski karikaturi.

Suzana Lenglen se omoži z novinarjem

Dolgo so jo možili, a zdaj utegne biti resnica.

Svetovna prvakinja v tenisu, Suzana Lenglen je sedaj 27 let stara in se je do zadnjega časa trdovratno upirala številnim poročnim ponudbam, ki so prihajale z vseh koncev sveta. Ponujali so se ji moški vseh narodnosti, vseh socialnih razredov in vseh starosti, vojvode, grofi, baroni in nemalo število ameriških milijonarjev. Da, še več, med te snubače se je uvrstil celo sam Westminsteri vojvoda, ki je hotel napraviti božanstveno Suzano ne le za svojo ženo, temveč tudi za angleško državlanko, s čemer bi bila dva na dobičku: Westminsteri vojvoda in angleška država.

Sedaj se je Suzana res zaročila, toda za ženina si ni izbrala vojvode, grofa, ali ameriškega milijonarja. Izvolila si je običana Brindejonta-Offenbacha, vnuka slavnega komponista »Hoffmanovih pripovedk«. In kar je najbolj čudno: ženini niti sportnik, niti igralec tenisa, pač pa je novinar. Deluje kot glasbeni kritik pariškega dnevnika »Le Gaulois«, ki ga niti ne plačuje posebno sijajno. Zarocenec božanstvene Suzane je devet let starejši od neveste in Francozi se na moč veselijo, da si je njunova slava

rojakinja izbrala svojega bodočega moža med Francozi in da ostane v isti državljanski zvezi, kateri je pripadala do danes.

Tragedija pariškega invalida

Ta dogodek pravzaprav ni za ljudi slabih živcev.

Auguste Brunet, 40letni vojni invalid, je bolehal na neozdravljivi bolezni. Življenje ni več imelo zanj cene in zato je sklenil, da si ga konča. Zakuril si je z ogljem železno peč, zapahnil okna in vrata, legel na posteljo in si beležil posamezne faze smrtne boja. Ker pa mu smrt ni hotela priti, si je prerezal žile, da pospeši konec. Pisal pa je ves čas, naposled s krvjo. Da-li je bil blazen? Kdo ve!

Evo njegovih zapiskov:

10. ura 30 minut: Loteva se me glavobol.

11. ura: Krepko vdihavam ogljikov plin, vendar so mi misli jasne ne čutim utrujenosti.

11. ura 20: Še vedno živim, trpljenja ne čutim.

Po tej beležki si je Brunet prerezal žilo na levi.

12. ura: Sile me zapuščajo. Sladko ugodje mi polpe po telesu.

12. ura 15: Čutim, da je smrt lepa. Bedno moje telo željno hrepeni po miru. Nekje pojeto in vesel sem, ko slišim petje v sebi.

1. ura: Razširi sem zarezo in kri lile curkoma iz žile. Zvonenje. Vseposvoda brni. Marta, opro ...

Beseda »oprosti« ni bila več izpisana. Ko so mrtveca našli, je ležal z blaženim namrehom v postelji. Na nočni omarici je ležala njegova oporoka, v kateri je zapustil vse svoje premoženje — nekaj frankov — svoji Marti, svoje truplo pa Medicinski akademiji.

Halo! Kolombovo jajce

vsakomur, kdor išče rešitve, kako nabaviti si fino obleko in krasne srajce in za to izdati čim najmanj denarja: pri DRAGO SCHWABU, Ljubljana.

× Princ Windischgrätz bi rad pobegnil. Osrednja figura madžarske falzifikatorske afeze, princ Windischgrätz, še vedno čaka v zaporu na glavno razpravo. V ponedeljek so se razširile v Budimpešti vesti, da se je mož naveličal sivih enoličnih sten, ki ga zelo dolgočasijo in da namerava pobegniti iz zapora. Baje sta načrt za pobeg napravila Windischgrätzova žena in znani pater Bonis, ki je pripravil škofa Zadravca ob njegovo premoženje. Windischgrätzova žena in pater sta že najela ljudi, ki naj bi pomagali princu na njegovi poti v svobodo. Med njunimi zapuščili pa se je našel izdajalec, ki je zavezoval tako naznanil nekemu poslancu, a ta pa je hitel nemudoma

Pokojni Matija Pascal

Senzacionalno filmsko delo po svetovnoznane romanu slavnega italijanskega pisatelja Luigi Pirandellova. V glavni vlogi briljira največji talent filmske umetnosti dvajsetega stoletja, sijajni

Ivan Možuhin

ki ima v svoji igri neko posebno sugestivno moč, s katero gledalca popolnoma osvoji. — Kolosalna režija ter izvanredno uspešni svetlobni efekti so senzacija za sebe. Bogata vsebina je polna napeto-zanimivih momentov, od katerih posebno opozarjamo na sledeče: Originalen način življenja mladega Matije Pascala. — Ples iz ljubavne opojnosti v nesrečni zakon. — Tašča ali satan. — V smrti uje dinjena dobrota in ljubezen. — Monte Carlo in njega čari. — Iznenadno bogastvo in »odhod na drugi svet«. — Novo življenje človeka brez imena. — Spiritsistične seanse. — Pokojni Matija Pascal pred durmi hiše »ljube« tašče. — Glas z drugega sveta... — Sledi krasen in zelo efektan ter splošno zadovoljiv konec... Velefilm »Pokojni Matija Pascal« je brez dvoma najlepše filmsko delo kar nam jih je prinesla ta sezija. — Film je izdelan v dveh delih, ki jih predvajamo neskrajšana oba v enem sporedu pri nezvišanih cenah...

Predprodaja vstopnic se vrši od 10. do pol 1. in od 3. naprej.

ELITNI KINO MATICA vodilni kino v Ljubljani.

intervenirat k pravosodnemu ministru, da se pobege pravočasno prepreči in da se ne pojavijo presenečenja. Vlada je podvzela vse potrebno in Windischgrätz bo menda zaman snoval begunske načrte.

× Smrt Ferdinanda Lobkowitza. V Milanu je 21. t. m. umrl poslednji češki vrhovni deželni maršal knez Lobkowitz, potomec stare plemenitaške obitelji. Izprva določen za upravnika vseh obiteljskih domen, se je raje posvetil politiki, čim je bil leta 1893. pozvan v dunajsko gosposko zbornico. V letu 1908. je bil imenovan za češkega vrhovnega deželnega maršala. Preživel je marsikatero neprijetno uro, posebno ob časih ostrih obstrukcij v praškem deželnem zboru. Med vojno je nosil šaržo generalnega majorja, po prevratu pa se je

umaknil na Rivijero in v Milan, kjer ga je zdaj zadela smrt v 76. letu starosti.

× Nov povod za razvedbo braka. Neki marseillski list poroča o čudnem razlogu zakonske ločitve, s katerim je ondotno sodišče utemeljilo neko razvedbo braka. Zgodilo se je namreč, da je neka ženska v zakonski postelji v spanju kričnila ime, ki ga ne nosi njen mož, temveč znanec družine. Mož je na tej podlagi osumil ženo za kronske nezvestobe in predložil sodišču ločitev. Sodišče je njegovi zahtevi ugodilo, ker je smatralo, da je tako početje v stanju povzročiti neprijetne posledice in duševno trpljenje. Po tej čudni razsodbi res ne preostane francoskim ženam nič drugega, kakor da najdejo sredstvo, ki bo odpravilo sanje in vsaj vzkljanje v njih.

25 letnica Slovenske šolske Matice

Ako napišem, da obhaja naša »Slovenska šolska Matica« svojo petindvajsetletnico, bo to našo »široko javnost« malo zanimalo, kajti matic imamo mnogo in jubilejev — hvala bogu — tudi. In vendar se mi zdi, da je treba ob tej priliki izpregovoriti par besed. Imeli smo v Mariboru pedagoški teden in čitali smo, da je bilo zanj med prebivalstvom veliko zanimanje, kar kaže, da se ljudje zavedajo, da vprašanje vzgoje in šole ni samo šolsko, ampak javno vprašanje, za katero se moramo zanimati vsi, ki imamo opraviti z mladino. Tako tudi šolska Matica ni namenjena samo šoli in učitelstvu, ampak zasluži zanimanje tudi one širše javnosti, ki je prizadeta pri vzgoji mladine. Ako navedem samo neke naslove iz letošnjega »Pedagoškega letopisa«, boste videli, da se tu obravnavajo vprašanja, ki so za nas zelo važna: Za novo šolo (Gustav Šilih), Reforma osnovne šole (Matija Senekovič), Reforma meščanske šole (Dragotin Humek), Reforma srednje šole (Simon Dolar), Reforma učiteljske izobrazbe (Dr. Fran Zgeč), Stanje kmetijskega nadaljevalnega šolstva (Ing. Josip Zidanšek). Nekaj misli o reformi obrtno-nadaljevalnega šolstva (M. Presl), Reforma trgovske nadaljevalne šole (Jos. Gogala), Literatura k razpravam o reformi našega šolstva itd.

Torej same reforme. Živimo v času reform, v času nove vzgoje in se bori-mo za novo šolo. Tu mora sodelovati vsa javnost, ali vsaj zasledovati nove nazore, cilje in ideale v vzgoji, kajti šola in dom se morata pri pravi vzgoji izpopolnjevati. Ne bom navajal raznih misli in načrtov, ki jih podajajo naši strokovnjaki v svojih spisih. Kogar zanimajo, jih lahko prečita v Letopisu. Tam bo našel tudi podatke o pedagoški konferenci v Heidelbergu, o pedagoških študijskih tednih v Berlinu, o prvem etičnem kongresu v Sarajevu in o pedagoškem tednu v Mariboru. Iz tega razvidimo, da se v današnjem razvratnem in nestalnem času povsod mnogo premišlja in dela za novo vzgojo in novo šolo. Naša šolska Matica vrši torej važno delo, ko nudi za 30 Din na leto tri knjige, v katerih poroča o novih smereh, obenem pa podaja razne poučne in pomožne spise, ki služijo našemu učitelstvu, pa tudi vzgojiteljem vobče pri njihovem delu.

Če bi vas vprašal, ali veste, da imamo v slovenskem prevodu veliko delo angleškega filozofa Johna Lockheja »O človeškem razumu«, bi najbrže morali priznati, da je to vam popolnoma neznana stvar. In vendar je izdala »Solska matica« to obširno delo v celotnem prevodu, ki obsega 410 strani. Vsled velikih stroškov je moralo delo iziti v dveh delih, lani in letos. S tem je začela »Matica« izdajati »Knjižnico vzgojslovesnih pisateljev«, ki ima namen odati dela velikih pedagogov vseh narodov in vekov. John Locke spada med najvažnejše moze te vrste: je filozof-mislec in pedagog. Njegovo delo »O človeškem razumu« tvori temelj novih nazorov o razvoju evropskega človeštva. Njegov nauk, da je človeška duša »tabula rasa«, t. j. nepopisana tabla, na katero šele življenje, šola, vzgoja napiše svoje nauke, je rodil vero v ono vsegamožnost šole in vzgoje, ki jo opažamo pri prosvetljenih 18. veka. Locke sam je podal svoje nazore za vzgojo svoje dobe, njegove nauke o človeškem razumu pa so sprejeli misleci 18. veka kot glavno podlago za vzgojo novega človeka. Dasi jih je njih vera v silo razuma vodila do utopijskih načrtov, je vendar njihovo delo za ljudsko prosveto ustvarilo nove temelje človeškega napredka. Še danes čitamo z zanimanjem to

Lockejevo delo, ki je obenem prvi prevod svetovnega filozofa v naši literaturi. V njem najdemo mnogo zanimivih in občeveljavnih misli, tako med drugim misel, da se ne filozof lahko pogovarja s filozofom. Slovenski prevod prof. Jerovška, ki ima na sebi nekaj arhaističnega in zastarelega, se vjema s časom in slogom originala. Treba je bilo precej poguma in podjetnosti, da je Matica izdala to obsežno filozofsko delo, dasi morda za sedaj ne bodo videli vsi v nji praktične koristi. Zato bo baje Matica prišla po tej izdaji z manjšimi deli, ki bodo podajale misli in nazore modernih mislecev in pedagogov. Na vsak način se mora reči, da se je »Matica« s tem delom žrtvovala za velik cilj, ki ga bodo mogla izpolniti šele bodoča leta.

V »Letopisu« je napisal nadzornik Fran Gabršek nekaj podatkov ob 25-letnici ustanove. Pripoveduje, kako je prišlo leta 1901 do ustanovitve »Solske matice« in kako požrtvovalno so delali njeni ustanovitelji, da povzdignejo splošno izobrazbo učitelstva, naše šolstvo in javno vzgojo. Prvi predsednik Matice je bil ravnatelj Henrik Scheiner, ki ji je bil do svoje smrti steber, ob katerem se je razvijala »Matica«. Leta 1912 je priredila »Matica« počitniški tečaj, ki je bil za nas pravi kulturni dogodek in je pokazal, da ima naše šolstvo delavno in zavedno učitelstvo, stremeeče po vsestranski izpopolnitvi, da za imamo tudi predavatelje, ki dokazujejo opravičenost naših zahtev po slovenski univerzi. Vojna je prekinila živahno delovanje »Matice«, ki se je šele par let po vojni razmahnila k novemu delu. »Matica« je vsako leto izdajala »Pedagoški Letopis« in razne šolske pomožne knjige. Ako računamo, da je izdala vsako leto — razen par vojni let — po tri knjige, dobimo v 25 letih 75 knjig, ki so vse služile povzdigi našega šolstva. Članov je imela »Matica« v začetku 819, po desetih letih pa jih beleži 1792; po vojni se je število pomnožilo na 2425, ob 25-letnici jih pa šteje 2584. Ako pomislimo, da nam je usoda vzela del ozemlja, na katerem je bilo preje čez 500 članov, vidimo, da bi imela danes »Matica« čez 3000 članov, ako bi ne bila naša šola tam preko izročena tujcem. Tam je sedaj samo še 76 članov...

»Matica« vzdržuje samo njeno članstvo-učitelstvo. To je kulturno delo, ki dela čast stanu in organizaciji. Želimo, da bi po svoji 25-letnici, ki jo obhaja »Matica« tiho in skromno s svojim delom, kakor je bilo vse njeno delovanje tekom teh 25 let, naša kulturna in vzgojna organizacija krepko nadaljevala delo in da bi ji bilo omogočeno z denarnimi sredstvi izvršiti vse načrte v korist učiteljev in naše mladine, v povzdigu naše šole in narodne vzgoje. Iz letnega poročila vidimo, da stoji sedaj na čelu društva naš aglini narodni vzgojitelj poslanec dr. Pivko, v publikacijah pa so zastopana imena, ki kažejo, da so se vse naše najboljše moči zbrale na skupno delo, da s svojimi deli za novo vzgojo gradijo novo zgradbo naše narodne vzgoje. Delo »Solske Matice« služi ne le pozornosti, ampak tudi podporo naše širše javnosti, ki sprejema ponedvedoma iz te organizacije novih sil za nadaljno delo v vseh strokah našega šolstva in s tem v vseh panogah narodnega življenja. Samo dokaz zanikarnosti je, ako se dake pri nas še šole — in na žalost so take — ki niso naročene na knjige »Solske Matice«, ki stanejo letno 30 Din. To se pravi, da te šole ne morejo biti deležne sadov njenega kulturnega dela. V čast našim šolam pa budi povedano, da je le malo takih izjem.

Malo odgovora „Slovenču“

„Slovenčevu“ ujaljenemu Prekmurcu, ki je objavil v št. 21. t. m. članek: „Dva dneva gosp. Borkota“ (slovenščina sklanjatev?) v Prekmurju kratke odgovore:

Odločno zavračam neopravičeno trditve, da sem hotel v svojem članku Prekmurce pozivati ali žaliti. F. K. mi tega ni čisto nič dokazal s tremi stavki, ki jih je iz vneprejšnje tendence, da me „primo za huse“, siloma iztrgal iz dokaj obsežnega spisa. Opazila o suženjskem duhu je popolnoma refleksija, ki se tiče Slovencev sploh. Ali kažejo Prekmurci res kaj suženjskega duha, ali pa so enako široki in svobodnjaški kakor ljudje kje na Angliškem ali drugod, o tem se lahko prepričamo do sodne dne. Pisec deloma sam priznava, da je tako, vendar pa zameri, da se to omejuje. S perspektive prekmurškega lokalnega patrijotizma tega ni mogoče rešiti; da pa bi si bil moral nekdo, ki hoče mimo, govoriti povedati svoje mnenje, pridobiti dovoljenje idejnega kroga okoli „Slovenca“, tudi ni res. Kako smešno in borno pretesa „Slovenčev“ pisec moje prekmurške impresije, prica, da vidi v dobrodušni opazki o nomadskem duhu žalitev. Primera se očitno uporablja v prenesenem smislu in v zvezi z idilično ljubeno Prekmurcu do živine, ki je v mojih očeh prikupljiva lastnost.

Sedaj pa pride to, kar je „Slovenčevu“ dopisnik najbolj užgalo in kar je vzrok, da je dal (sicer šele po treh tednih) duša svoji ogorčenosti. Namreč to, da sem pisal samo o evangelikanih. Pisec stoji na čisto zgrešeni domnevi, da mi je šlo za čisto popolno, zaokrožno sliko Prekmurja. Kaj šel! Za to nisem imel časa in tega namena tudi „Jutro“ ni imelo. Meni je šlo na to, da predložim Prekmurju v sicer bolj subjektivni sliki, da pa povdarim kar najbolj njegove posebnosti, kakršnih ni drugod na Slovenskem, ali vsaj v tej okolici. Zato nisem opisoval toliko splošnih trdnjav Prekmurja, kolikor one lastnosti in razmere, ki so sad posebnega zgodovinskega razvoja. Šlo mi je tedaj za osebo, ki je v ta to, da povdarim nekatere karakteristične strani Prekmurja. Osebo nimam čisto nič zoper prekmurške katolike, ali naj mi oprostite: katoličane ima sleherna slovenska vas, ali sadovi reformacije na Slovenskem so se ohranili edine v Prekmurju. To je bil povod, da sem se zanimal za to slovensko posebnost: če pa ta ali ona informacija ni povsem točna, ni me noben rosen diavol, ki pozna način takoga dela, štel v hudo. Ako bi bil imel čas, bi bil kljub vsemu posetil tudi sobočnega gosp. dekana, toda časovno sem imel zelo vezane roke. Vrh tega se mi je reklo, da gospod ne sprejema rad. Iz lastnih izkušenj vem, da se ni dobro vsiljevati sicer vsa spoštovanja vredni duhovni gosposi, zlasti, če je človek namakan s pečatom drugega naziranja in ne živi v deželi, kjer bi bila strpnost splošna narodna čednost. Hotel sem obkrožiti tudi predstavitelja židov ali tudi zanje ni bilo časa. Da sem obšel spota gosp. Kiharja v Markiševcih, kar se zli gosp. F. K. značilno, je edini vzrok ta, da v vseli Sloveniji ni primera, da bi kak krčmar imel v svoji krčmi redakcijo lastnega glasila. Tudi to je za široko Slovenijo zanimivo, ne glede na to, kdo je gosp. Kihar, šlo mi je tedaj za same take posebnosti, kakor so še: cigani, graščine, ljudsko dedno pravo, preobličnost, kolonizacija in tako dalje.

Kako kdo napiše svoje osebne impresije o ljudeh in krajih, je zadeva njega samega in pa lista, ki mu je dal prostor; žalitev je vrlo raztegljiv pojem, objektivno pa je gosp. F. K. sploh ni dokazal. Podtiskanja strankarske tendence pa ni treba navedati pri pisu, ki sodi v čisto strankarskega vidika plus lokalni patrijotizem. B. Borko.

Sokol

Priljubljenost se, ne odlašajte!

Dne 15. maja se zaključijo po celim Jugoslovenskem Sokolskem Savezu s prijavami za VIII. vesoljski zlet v Pragi. Dobi po tem terminu morajo imeti razni savezni odseki, da lahko v miru pripravijo vse potrebno za prevoz, prehrano, prenočišča in drugo za veliko jugoslovensko sokolsko ekspedicijo v Prago. Saj je prijavljenih nad 800 narasčaja, število članstva pa znaša po točasnih prijavah nad 6500. — Železniški odsek bo imel polno posla, da se mu bo posrečilo spraviti to ogromno množico na pot ter jo prepeljati na tako razdaljo še pravočasno na zlet. Mirno lahko računamo na 7—9 posebnih vlakov. Zato ne odlašajte nikjer več s prijavami. Čas premišljevanja ali plem ali ne, je skoraj že minul — sedaj se vsak pripravljaj na pot. Dela bo mnogo! Kroj mora biti kot iz skatljice; uređiti je treba vse glede potnih listov, glede ostale opreme. Od 15. maja do konca junija so le kratki dnevi na razpolago. Zatorej javite se vsi oni, ki želite v Prago, najkasneje do 15. maja pri svojih društvih, da ona lahko točno odgovore na to tedavno savezno okoliščino.

Československá Obec Sokolská pošlje v Lyon na IX. mednarodno telmo svojo ekspedicijo pod vodstvom br. dr. Scheinera, dr. Vanička in Stepanka. Tekmovalnica vrsto, ki danes sicer še ni definitivno sestavljena, tvorijo sledeči borci: Vacha, Eitenberger, Šupčík, Rössner, Pecháček, Gajdon, Karafiát, Veselý, Malý, Sychra. Tuma in dr. Klinger. Kot sodnika se udeležita tekme br. Haval in Müller.

Mostarska sokolska župa Alekse Šantića priredi ob prički svojih zborovanj na Cetinju troje velikih akademij v svrhu propagande sokolske misli med Črnogorci. Akademije se vrše 2. 3. in 4. maja na Cetinju, v Podgorici in Nikšiću, kjer so se žveč kratkim ustanovila sokolska društva.

Na praškem zletu bo večalo iz pete. 70 praških žup po 6500 dečkov in 6500 dečic, narasčaja pa je prigašenega 17.000 dečkov in 15.000 dečic.

Sokolsko društvo v Šiški naznanja svojemu članstvu, da sprejema prijave za zlet v Prago samo še do 9. maja in sicer vsak dan od 18. do 20. ure v društveni teljovadnici, kjer se ob istem času dajejo tudi vse tozadevne informacije.

„Ljubljanski Sokol“ (Narodni dom) va bi svoje članstvo na svoj prvi letošnji pešizlet, v nedeljo dne 2. maja, v prijazne Moravce. Odpeljemo se ob 7.55 z vlakom do Kresnic, od tam pa gremo peš v Moravce, kjer bo skupni obed; po obedu odkorakamo po novi poti v Domžale, odkoder se odpeljemo z vlakom nazaj v Ljubljano. Člani v kroju! Zbirališče ob pol 8. zjutraj pred glavnim kolodvorom. Bratje in sestre pohitite v velikem številu in kraljestvo prirode, ki se pravkar razcvita in dviga k novemu življenju!

Sokolsko društvo Sv. Lovrenc na Pohorju si je izvolilo na svojem obnem zboru, dne 25. t. m. sledeči odbor: Starosta br. Alfonz Pernat, podstarosta in prosvetar br. Drago Lindič, načelnik br. Jože Pisk, načelnica s. Ivica Rečnikova, tajnica S. Pogličeva Anica, odborniki sestre Pernatova in Farnazijeva ter bratje Safarič, Skačič, Koder in Pisknik Milan, načelnika namestnik br. Safarič Milado društvo, obnovljeno leta 1925, kaže razveseljiv napredek in resno stremeljenje navzgor. Telovadecem se bodo letos pridružili tudi oddelki članic, narasčaja in deca. Mlademu društvu na lepem Pohorju želimo krepak in vztrajno.

Iz demokratske stranke

Danes, dne 28. t. m. se bo vršil občni zbor k. o. SDS v Mokronogu ob 8. zvečer. Udeležiti se ga g. dr. Stane Rape.

V soboto, dne 1. maja se bo vršil občni zbor k. o. SDS v Catežu ob Savi ob pol 8. zvečer. Udeležiti se ga dr. Stane Rape.

Istega dne bo občni zbor k. o. SDS v Trbovljah ob 7. zvečer. Udeležiti se ga g. spod. ravnatelj Jug.

Dalje bo še občni zbor k. o. SDS v Krškem ob 8. zvečer. Udeležiti se ga g. Milan Cimerman.

V Ljiti se vrši nadaljevanje politične šole v soboto, dne 1. maja ob 8. zvečer. Predava g. dr. Rudolf Kropivnik „Slike iz zgodovine našega nacionalnega ujedinjenja“.

V nedeljo, dne 2. maja bo občni zbor k. o. SDS v Skočjanu ob pol 8. zjutraj. Udeležiti se ga g. dr. Stane Rape.

Istega dne se bo vršil sestanek v Bizoviku Udeležiti se ga g. Fran Majcen.

Veliki srečki zbor SDS v Šmarju pri Jelšah. Za nedeljo 25. t. m. je bil sklican v Šmarju pri Jelšah srečki zbor SDS na eni strani kot javen shod narodnega poslanca dr. Pivka, na drugi strani kot občni zbor srečke organizacije SDS. Javen shod, ki se je vršil ob devetih v prostorih g. Gradta, je bil lepa manifestacija demokratske misli v šmarnem kraju. Bil je to eden najlepših političnih zborov, kar so jih tekoma zadnjih let doživeli razne stranke v Šmarju. Udeležilo se ga je tudi nekaj somišljenikov drugih strank, vendar je potekel zbor v popolnem miru. Predsedoval je g. Sander Hrašovec, narodni poslanec dr. Pivko pa je podal obširno stvarno poročilo o položaju. Zborovalci so njegovo poročilo vzeli z velikim odobravanjem na znanje ter stavili na g. poslanca še nekatere vprašanja, na katera jim je dal vsestransko zadovoljive odgovore. Soglasno je bila izrečena zaupnica vodstvu stranke, zlasti njenemu šefu g. Svetozarju Pribečevu ter narodnim poslancom dr. Pivku in dr. Zerjavu. Po javnem zborovanju se je vršil občni zbor srečke organizacije. Za pred-

jen razvoj, da bo sokolska ideja tudi tu širila svoje etične in moralne vrline. Župo Maribor sta zastopala brata Hren Zmago in dr. Vidic.

Izredna skupščina Koturškega podsaveza. V nedeljo se je vršila izredna skupščina Koturškega podsaveza, na kateri so se odpravila vsa obstoječa nesoglasja med klubi. Kot nov član je vstopil v podsavez klub „Sava“. Nov odbor je sestavljen naslednje: ravnatelj Fabiani, predsednik; Batjatelj, podpredsednik (Sava); Gregorič, I. tajnik (Sava); Zeme, II. tajnik (Primorje); Bar, blagajnik (Ilirija); Brumat, vodja (Primorje); Slamič, podvodja (Sava); Moran (Primorje); Skok (Disk); Brenardi (Celje); Zilič (Perun, Maril or); Brkljačič (Edelweis Maribor); Haviani (Tržič).

30. aprila 1926. proslavi celokupno češko-slovaško in jugoslovensko Sokolstvo v znamenju priprav za vesoljski zlet. ČOS kakor tudi JSŠ sta odredila kot program te mu slavu, da se mora zbrati članstvo k skupnemu sestanku, kjer je dolžnost staroste in načelnika ter prosvetarja, da pouče članstvo o pomenu vesoljskih zletov, jim povedo o stanju priprav in drugih zletnih del, tako da dobi celokupno članstvo jasen vpogled v vprašanja zleta, zletnih finan, znakov itd. — Društva pa naj temu informativnemu sestanku po možnosti dodajo kak zabavni program. Petje, godba, recitacije n. j. popestre program. Tudi manjši pešizleti se priporočajo.

sednika je bil ponovno izvoljen dr. Sander Hrašovec, za tajnika pa Anton Malgaj. Šmarni zbor je podal dokaze, da tudi v tem kraju dem. ratska ideja globoko reže brazde.

Srečki zbor SDS v Konjicah se je vršil preteklo nedeljo v dvorani Narodnega doma ob udeležbi nad 50 delegatov iz vsega okraja. Politično poročilo je podal delegat občnega odbora g. Ivan Kejžar iz Maribora. Za predsednika srečkega odbora je bil izvoljen konjiški notar in župan Rado Jereb, za podpredsednika tamošnji zdravnik dr. Anton Gorčar. Razpravljalo se je tudi o organizaciji stranke v raznih občnah okraja ter je bilo sklenjeno osnovati nekaj novih krajevskih organizacij.

Nova trdnjava SDS blizu državne meje. Preteklo nedeljo se je v Zibogovcih pri Gor. ni Radgoni vršil lep zbor tamošnjih občanov v prostorih g. Svetca, kjer se je zbralo nad 70 zborovalcev. Obilni tajnik SDS g. Spindler je v daljšem govoru podal poročilo o položaju ter glavne točke programa SDS. Zbrani morajo in mladeniči so soglasno sklenili ustanoviti posebno strankno organizacijo v občini Zibogovci ter so izvolili odbor, v katerem so ugledni tamošnji kmetje, obrtniki, vinčarji in drugi. Za predsednika je bil izvoljen posestnik Ignacij Jurkovič, za podpredsednika posestnik Josip Ploj, za tajnika posestnikov sin Adalbert Svetec, za blagajnika posestnik Janez Dokl, v odbor pa še posestniki Jakob Hamler, Peter Črešnjar, zidarski polir Alojzij Misja, Fran Grosman in čevljar Anton Sodec, za preglednika računov pa posestnik Janez Kikler in vinčar Peter Vajs. Pristopilo je; takoj 59 članov ter je to že v svojem početku ena najmočnejših podeželskih organizacij SDS.

Predavanje v St. Petru v Sav. dol. Krajevna organizacija SDS v St. Petru v Sav. dolini je priredila v nedeljo, dne 25. t. m. v gostilni pri Stribarju predavanje o „demokratizmu“. Predaval je gospod Bančič, ki je žel za svoje stvarno izvajanje vsestransko priznanje.

Dopisi

KRANJ. Tukajšnji Sokol proslavi 30letnico obstoja v nedeljo dne 6. junija z večjim telovadnim nastopom. Na predvečer se bo vršilo slavnostno zborovanje in akademija. Vsa napredna društva na Gorenjskem že danes opozarjamo na to prireditve in jih prosimo, da ta dan ne prirejajo svojih prireditvev in pohite polnoštevilno v Kranj, da dostojno proslavijo 30letnico I. gorenjskega Sokola.

KRIZE NA GORENJSKEM. Naše prostovoljno gasilno društvo priredi 13. junija ob prički blagoslovitve brizgalne velike vrtno veselico s srečovanjem in koncertom, kjer sodeluje godba železničarjev iz Ljubljane. Vsa bližnja društva prosimo, da tega dne ne prirejajo svojih veselje ali predstav. — Umrl nam je prvi redni in ustanovni član tov. Maks Perko v deželni bolnici. Bil je star šele 24 let, dober in vreden član, trobentač in dober društveni pevec. Pred osmimi dnevi se je še vesel poslavljaj od nas, ko je šel v bolnico. Strašno je pretresla vest vsa faro, ko je došel brzojav, da je umrl mirno in boju vdano. Prepeljali so ga v rojstni dom, od koder se je vršil v nedeljo pogreb. Društveni pevski odsek mu je zapel v zadnje slovo žalostinke. V miru naj počiva! Prizadeti družini izrekamo sožalje!

TRŽIČ. Tukajšnja obrtno-nadaljevalna šola zaključila tekoče šolsko leto v nedeljo 2. maja. Ta dan priredi šola svojo navadno razstavo v telovadnici meščanske šole, kjer ima šola svoje prostore. Razstavljene bodo ne samo risbe, temveč tudi vsi drugi pismeni izdelki, ki so jih valenci izvršili tekom leta. V tekočem šolskem letu je bila šola urejena po strokovnem principu tako, da je čevljarje, jermenarje, sedlarje počeval v strokovnem risanju čevljarški mojster g. Mehle, šivilje in krojače učiteljica žensk ročnih del na meščanski šoli gdč. Vončinova, mizarje in kovinarje pa strokovni učitelj risanja g. Kerne. Sedaj bo šola polagala račune, občinstvu pa pristoli odgovornosti polna naloga ocenjevalca. Ob devetih dopoldne se razstava odvori z nagovorom predsednika šolsk. odbora, učenci zapoje par pesmic, dobe letla izpričevalca, nakar razdele zadruge nekaj nagrad med najmarjivejše vajence. Ob šestih se razstava zapre. V ponedeljek in torek na pravi prvi in drugi razred poučni izlet na Golico, kjer prenočita, nazaj grede pa si ogledata industrijske naprave na Jesenicah, Javorniku in Zirovnici. Vajence spremlja učiteljski zbor in več gg. mojstrov in pomočnikov, kar praznuje na dan sv. Florijana Tržič svoj krajevni praznik in vse delo počiva. Tako bo šola najdosojnejše končala, Tržiško in okoliško občinstvo pa prosi-

Cirila. Glasbeno društvo pripravlja »Rokovnjače«, ki jih hoče spraviti v kraškem na oder. Zanimanje za to narodno igro, ki je Kočevje še ni videlo, je že veliko.

ROVTE NAD LOGATCEM. Kakšna je morala pri tukajšnjih klerikalnih fanatikih, je razvidno iz dopisa v predzadnjem »Domoljubu«, v katerem napada dopisnik naša ugledna člana gerentskega sveta šolske občine gg. Kunca in Merlaka, češ da ne dasta popraviti šolske strehe. »Brihtnemu« dopisniku povemo, da mora to zadevo spraviti prej na dnevni red g. šolski upravitelj. Mi pač šole ne upravljamo, zato na noben način ni naša dolžnost vedeti, če streha pušča. Gospod učitelj, ki je tako vnet pristaja »duhovite« učiteljske deklaracije, naj ve, da bo s kulturnimi naprednimi idejami stokrat več dosegel, kakor s čakanjem, da mu vse dobrine prinese morda njegova ljuba deklaracija! — Klerikalcem se silno toži, da je njihov krajni šolski svet imel tako kratko in neslavno življenje. Silno potuhnjeno in postrani gledajo naše vrle, napredne moze. Mnogo fantazirajo tudi o bodočem »Orlovskem domu«, ki ga baje nameravajo zgraditi, da bo ščitil versko prepričanje njihovih pristaev. Za naše ljudsko versko življenje zadostuje popolnoma cerkev in ni treba še njene ekspoziture. Klerikalni podrepniki bi gotovo radi strankarsko izkoristili vse tiste dobre in nabožne vtise, ki jih dobi ljudstvo v cerkvi. Zato naj bi »Orlovski dom« ujel vse ljudi, vračalo se iz cerkve. V svojem domu bi potem mogli brezvesni klerikalni voditelji neovirano ščuvati, dražiti in hujkati ljudstvo proti šoli, proti učiteljstvu ter proti vsem naprednim, kulturnim inštitucijam. Mi ne potrebujemo v Rovnah nikake poneumnevalnice! Zlorabe vere nikakor ne bomo trpeli nikdar! Klerikalni dopisnik je tako sedaj za 1 dolgi nos bogatejši. Blagor mu!

RADEČE PRI ZIDANEM MOSTU. V nedeljo smo imeli lepo uspeli koncertni večer, kar je pri nas redkost. Priredilo nam ga je pevsko društvo »Sloga« iz Ljubljane. Sokolsko dvorano je občinstvo napolnilo in siehni je kaj rad poslušal lepo prednašane pesmi, ki jih je zbor zapel z govostvilo pod spretnim vodstvom g. Premečka. Mičene in ljubke pesmi, v katerih je bil najboljši zastopan E. Adamič, so poslušalce tako navdušile, da so veselo aplavdirali po vsaki. Dve, to je »Oj ta soldaški boben« in »Lucipeter« so se morale ponavljati. Le škoda je, da dvorana ni akustična. Toplo se zahvaljujemo zboru z g. pevovodjo za prireditvev in jim izrekamo svoje priznanje z željo, da nas še večkrat posejijo s tako ljubkim petjem.

BREŽICE. V nedeljo dne 25. aprila so gostovali pri nas člani dramatičnega odseka Sokola iz Bregane (Jesenice) in vprizorili v veliki dvorani Narodnega doma dramo »Užičkarje«, ki je prav dobro izpadla. Igralci so igrali tako dobro, da je redkokdaj videti diletante, ki bi bili zmogni izpeljati dramo v tej spretnosti, kakor jo je pokazal Sokol iz Bregane. Po igri je bila prosta zabava, žal, da so Brežčani takoj odkurili proti domu. Obisk je bil dovoljen, pričakovall pa smo boljše od naših prijateljev že z ozirom na delavnost Sokola, ki obstoja večina iz naprednih kmetijskih fantov ob hrvaški meji.

SV. PETER V SAV. DOLINI. Dne 24. t. m. je obhajal odlični član SDS g. Jurij Saveršnik, posestnik in gostilničar, svoj 70. imendan čil, zdrav in zadovoljen. Naša kr. organizacija mu je čestitala na predvečer ter mu zapela pod oknom par pesmic. Gosposdu Saveršniku želimo, da bi obhajal še mnogo svojih godov tako svež, kakor je obhajal sedemdesetega! Bog Vas ohrani, stara napredna korenina! — V nedeljo 25. t. m. popoldne je priredila naša kraj. organizacija SDS predavanje. Predaval je g. S. Bančič »O postanku demokratizma, njegove razvoju ter o napakah današnjega demokratizma«. Vsi poslušalci so z zanimanjem sledili dobro izvajanemu predavanju ter želimo, da bi nas g. Bančič še mnogokrat posevil ter nam kaj povedal. Z. K.

SV. PETER V SAV. DOLINI. Dne 24. t. m. je obhajal odlični član SDS g. Jurij Saveršnik, posestnik in gostilničar, svoj 70. imendan čil, zdrav in zadovoljen. Naša kr. organizacija mu je čestitala na predvečer ter mu zapela pod oknom par pesmic. Gosposdu Saveršniku želimo, da bi obhajal še mnogo svojih godov tako svež, kakor je obhajal sedemdesetega! Bog Vas ohrani, stara napredna korenina! — V nedeljo 25. t. m. popoldne je priredila naša kraj. organizacija SDS predavanje. Predaval je g. S. Bančič »O postanku demokratizma, njegove razvoju ter o napakah današnjega demokratizma«. Vsi poslušalci so z zanimanjem sledili dobro izvajanemu predavanju ter želimo, da bi nas g. Bančič še mnogokrat posevil ter nam kaj povedal. Z. K.

Razpis.

Občekoristna stavbna in kreditna zadruga „Stan in dom“ r. z. z o. z. razpisuje ofertno licitacijo

za gradnjo sedem hišic na koloniji „Stan in Dom“ ob Tržaški cesti in sicer:

1 hišica tipa 1, 2 hišici tipa 2, 4 hišice tipa 3.

Pogoji in vsi ofertni pripomočki se dobijo v pisarni gradbenega vodstva, Gradišče št. 13. Zapečatenе oferte je predložiti do 5. maja 1926, do šestih popoldne z navedbo: „Oleta malih tip“.

3450 a

V Ljubljani, dne 27. aprila 1926.

Prometni zavod za premog, d. d.

v LJUBLJANI

prodaja premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrnat češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

Naslov: Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 15/1.

70 a

200 do 300 Din in več

dnevnega zaslužka nudi agilnim damam, gospodičam in gospodom pri lahkem delu: **Yugoslavie Express Reclame Company, Kongresni trg št. 9.** (Na vogalu Kino Matice) 0000 a

Restavracija in prenočišče

„TRIGLAV“

Djački prelaz 2. Narodni trg SPLIT

se priporoča bratom Slovincem za poset. — Postelja za osebo 25 Din s svečavo in postrežbo, obed 16 Din s četiri vina. — Kuhinja slovenska. — Postrežba dobra 170 a

Praktikantinja

se sprejme takoj. Y. E. R. C., Kongresni trg št. 9. (Na vogalu Kino Matice)

Išče se popolnoma izvežbana

likarica

ki bi hodila na dom likat. 3432 a
Ponudbe pod „LIKARICA“ na upravo „Jutra“.

Pisalni stroji

„UNDERWOOD“
znane svetovne znamke za vse kraje!

Skladišče v Zagrebu:

Mesnička 1., telefon 3-75

Barvni trakovi za vse sisteme.

Mali ročni UNDERWOOD v kovčegu!

Podjetje za tehnične in elektrotehnične naprave

ELEKTROMOTORJI: Slavo Kolar
DYNAMOSTROJI: Ljubljana
ELEKTROSTEVCII: Dunajska c. 22.

TOVARNE „GANZ“
močno in trpežno izdelani

3451 a

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem preteljivo vest, da je naš iskreno ljubljani sin, soprog, gospod

FRANJO WAJDA
davčni nadupravitelj

danes, dne 26. aprila 1926 ob pol 1. nri ponoči, previden s svetlimi zakramenti za umirajoče, izdihnil svojo blago dušo. Pogreb se vrši v sredo, dne 28. aprila t. l. ob 4. uri pop. iz hiše žalosti, Cankarjeva ulica 7, na Okoliško pokopališče, kjer se polože zemeljski ostanki dragega pokojnika v rodbinsko grobnico.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v četrtek, dne 29. aprila t. l. ob pol 7. ur zjutraj v farni cerkvi Sv. Danijela v Celju.

CELJE, dne 26. aprila 1926.

Josipina Wajda, roj. Hočevar.

Marija Wajda, mati.

soprog.

3452 a

Društvo finančnih konceptnih uradnikov naznanja, da je 26. aprila umrl njegov član

in večletni odbornik, gospod

dr. Fran Dorčič

višji finančni svetnik.

Pogreb bo v sredo, dne 28. aprila ob štirih popoldne iz mrtvašnice splošne bolnice v Ljubljani.

Ljubljana, 27. aprila 1926.

3453 a

Globoko potrti javljamo tužno vest, da je naš ljubljani soprog oziroma oče, gospod

dr. Fran Dorčič

višji finančni svetnik

Pogreb bo v sredo, dne 28. aprila ob štirih popoldne iz mrtvašnice splošne bolnice v Ljubljani.

Ljubljana, 27. aprila 1926.

3454 a

Globoko potrti javljamo tužno vest, da je naš ljubljani soprog oziroma oče, gospod

dr. Fran Dorčič

višji finančni svetnik

Pogreb bo v sredo, dne 28. aprila ob štirih popoldne iz mrtvašnice splošne bolnice v Ljubljani.

Ljubljana, 27. aprila 1926.

3455 a

Globoko potrti javljamo tužno vest, da je naš ljubljani soprog oziroma oče, gospod

dr. Fran Dorčič

višji finančni svetnik

Pogreb bo v sredo, dne 28. aprila ob štirih popoldne iz mrtvašnice splošne bolnice v Ljubljani.

Ljubljana, 27. aprila 1926.

3456 a

Globoko potrti javljamo tužno vest, da je naš ljubljani soprog oziroma oče, gospod

